

Učiteljski Tovariš

Štánovsko politíško glasilo UJU — Poverjenístvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Misija osnovne šole in učiteljstva na polju narodne prosvete po zak. o nar. šolah.

Zakon o narodnih šolah je posebno globoko začrtal nalogo narodne šole in učiteljstva narodnih šol na polju narodnega prosvetovanja najširših plasti.

Velike so dolžnosti, ki so poleg drugih nalog naložene ravno učiteljstvu narodnih šol s tem zakonom. Niti učiteljem srednjih šol niti učiteljem učiteljšč in tudi učiteljem meščanskih šol in univerz najbrž ne bodo došlo ali novi zakoni toliko takih dolžnosti kakor jih je prinesel zakon o narodnih šolah učiteljstvu osnovnih, odnosno narodnih šol.

Novi zakon je odprl stene šolske sobe učiteljstvu narodnih šol, ter je tudi izven njih postavil zakonite dolžnosti učiteljstvu. To se pravi, da ni samo 28 tedenskih ur učitelj v službi, ampak traja njegova služba tudi izven teh 28 ur šoli predpisanih ur, dalje — na polju narodnega prosvetovanja.

To za učiteljstvo sicer ni nič novega, saj je že sedaj delovalo v tem pravcu — prostovoljno. Dokazala bode to statistika prosvetnega in kulturnega dela učiteljstva, ki jo bodo podala okrajna učiteljska društva in ki jo objavimo v listu.

Poudarili smo že, da nobena izmed ostalih kategorij učiteljstva ne vrši tako ogromnega dela in jim tudi zakon ne predpisuje istega; pa tudi nobena izmed ostalih kategorij državnega uradništva ne vrši tega širokega in izčrpnega prosvetnega dela, kakor osnovnošolsko učiteljstvo.

Koliko časa, koliko idealizma, koliko gmotnih žrtev za članstvo pri vseh društvih in naročnino knjig in časopisov ter koliko fizičnih in moralnih sil je že dalo in še daje ravno osnovnošolsko učiteljstvo na altar narodnega prosvetovanja in nacionalnega dela sploh.

Ta naloge nam pogloblja zakon o narodnih šolah s sledečimi določbami:

§ 1. Narodne šole so državne naprave, ki imajo nalogo: da širijo prosveto v narodu posredno in neposredno s sodelovanjem z vsemi kulturnimi ustanovami za narodno prosvetovanje.

§ 7. Narodne šole so: K narodnim šolam spadajo tudi ustanove, ki služijo splošnemu narodnemu prosvetovanju: analfabetski tečaji, gospodinske šole in tečaj, gospodarski tečaj, higienski tečaj in slično.

§ 16. V svrhu narodnega prosvetovanja in gospodarskega izobraževanja se ustanavljajo šole in začasni tečaji z ozirom na potrebe posameznih krajev. Sem spadajo tudi gospodinske šole, kakor tudi tečaj za odrasle nepismene (analfabete) in drugi tečaj.

§ 23. Dolžnosti šolske občine so: 8. podpirati prosvetne naprave, s katerimi se širi obča prosveta v narodu.

§ 31. Občine smejo ob svojem strošku zidati poslopja, namenjena narodnemu prosvetovanju, kakor: kmetijske šole, gospodinske šole, strokovne šole itd. — V ta namen se sme združiti več občin.

§ 32. Pri vsaki novi stavbi in dozidavanju poslopij, ki jih zida občina v kakršnokoli prosvetne namene, pomaga država... itd.

§ 36. Šolsko poslopje in šolsko dvorišče se ne moreta uporabljati za nič drugega kakor za šolo in za namene, ki so v skladu z občim smotrom narodnih šol (§ 1.).

§ 38. Krajevni šolski fond se uporablja: 2. za podpiranje šolarskih izletov in tekem, šolskih knjižnic za otroke in odrasle;

3. za šolske kuhinje in oskrbovališča;

4. za potrebe narodnega prosvetovanja sploh.

§ 52. Pri vsaki podeželski narodni šoli, a po možnosti tudi pri drugih mora biti šolski vrt, ki naj služi za učne namene, a zlasti za pouk v prirodoznanstvu, za praktične vaje učencev v poljedelstvu, kakor tudi šolska kuhinja za vse učence v gospodinjstvu. Ministrstvo prosvete predpiše vzorne načrte za šolske vrtove.

Kjer je to potrebno, določi minister prosvete letno po tri dni, v katerih bodo učenci pod nadzorstvom učiteljem izvrševali gozdovalje in narejali nasade.

V posameznih krajih se ustanove šolski gaji. Za vzdrževanje nasadov (varstvo pred sušo, živino itd.) morajo skrbeti učenci po navodilu učiteljev.

§ 53. Narodna šola mora imeti zbirko potrebnih učil in knjižnico za učitelje in učence, a po možnosti tudi za občinstvo dotične občine.

§ 69. Razen povsem šolskih slovesnosti se smejo učenci udeleževati samo onih javnih slovesnosti in javnih prireditev, ki imajo obči državni ali obči nacionalni značaj ali so v tesni zvezi s šolo.

§ 76. Za posamezne strokovne predmete, posebno v višji narodni šoli, se postavljajo lahko strokovno izobražene osebe kot honorarni učitelji.

§ 78. Vsi učitelji so dolžni:

9. sodelovati v učiteljskih in roditeljskih svetih, ki se shajajo zaradi pretresanja vzgojnih vprašanj;

11. delovati na narodnem prosvetovanju.

§ 81. Vsi učitelji se morajo vesti v službi in izven službe tako, kakor to pristojno izobraženim ljudem ter vzgojiteljem mladine in naroda.

Učitelj je dolžan, dajati zgled državljanске, verske, politične in kulturne strpnosti. Zato se mora izogibati vseh akcij privatnega in javnega, posebno onih docela političnega značaja, ki privedejo lahko do te nestrpnosti. Spričo tega učitelji ne smejo biti člani organizacij, ki so v kateremkoli pogledu škodljive za smotre narodnih šol (§ 1.), niti se ne smejo baviti s posli, ki se ne skladajo z učiteljskim poklicem.

Za izvrševanje kakih drugih poslov razen učiteljskega mbrajo predhodno zaprositi za dovoljenje od ministra prosvete.

§ 82. Učitelji bodo podpisali vsako delovanje izven šole, ki se začne v svrhu prosvetovanja širjih narodnih krogov v duhu tega zakona. Ministrstvo prosvete bo po svojih proračunskih sredstvih podeljevalo nagrado onim učiteljem, ki bodo s posebnim uspehom delovali na narodnem prosvetovanju izven šole, kakor tudi za delo v posebnih tečajih.

§ 96. Ako je učitelj v času svojega šolanja užival državno podporo, se mu ne more sprejeti ostavka niti dovoliti prehod v drugo državno službo, dokler kot učitelj ne odsluži dvakrat toliko časa, kolikor je dobival podporo, ali dokler ne vrne dobljene podpore.

Prav tako mora tudi učitelj, ki se je ob državni podpori pripravil za delo v specialnih šolah (za nezadostno razvito in defektno deco, gospodinske šole i. dr.) delati v teh šolah najmanj dvakrat toliko časa, za kolikor je užival državno podporo (z dopustom, v denarju ali drugače) ali vrniti izplačane prejemke in podporo.

§ 98. Koncem šolskega leta, a najkasneje do 5. julija dostavlja banska uprava ministrstvu prosvete predlog za razpored učiteljev podrejenih narodnih šol.

Ta predlog dostavlja banska uprava soglasno s členom 62. zakona o državnih uradnikih in ostalih uslužbencih civilnega reda, upoštevajoč tudi sledeče okoliščine dotičnih učiteljev:

3. delo na narodnem prosvetovanju, širjenju pismenosti, organizovanju kulturnih naprav, organizovanju in podpiranju kmetijskih združenj, čuvanju narodnega zdravja, pobjanju alkoholizma, delo na književnosti, prvenstveno šolski; delo v organizacijah za krepitev zavesti o narodnem jedinstvu in čuvstvu verske strpnosti.

§ 101. Trge smejo dobiti učitelji z najmanj pet, mesta z najmanj osem, mesta s polno srednjo ali strokovno šolo z najmanj deset, a mesta s fakulteto z najmanj dvanajst let uspešne učiteljske službe.

V šolah z manjšinskim učnim jezikom se smejo po potrebi postavljati za učitelje tudi osebe brez teh pogojev.

Prav tako se smejo po potrebi postavljati z manj leti v mestih in trgih učitelji, ki imajo poleg splošnih šolskih kvalifikacij še posebno strokovno usposobljenost (dovršili so n. pr. tečaj za ročno delo, telovadbo, glasbo in podobno).

§ 104. Nadzornik vpisuje v oceno predvsem svojo strokovno sodbo o pregledanem učnem delu. Razen tega vpisuje svojo sodbo o učiteljski strokovni izobrazbi; o predanosti poslov; o eventualni odsotnosti in bolovanju; o vedenju v službi in izven službe (§ 81.); o delu na narodnem prosvetovanju; o drugem eventualnem delovanju in svojstvih učitelja.

§ 116. Isto tako more minister prosvete postaviti za sreskega nadzornika tudi onega učitelja, ki ima nižji tečaj višje pedagoške šole, diplomski izpit, izpit za sreskega šolskega nadzornika in najmanj dvanajst let efektivne učiteljske službe. Tudi more postaviti učitelja, ki ima redno učiteljsko usposobljenost, najmanj petnajst let efektivne službe v narodni šoli, izpit za sreskega šolskega nadzornika, se odlikoval s prosvetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti in ki znaša njegova povprečna ocena najmanj prav dobro.

§ 117. Sreski učiteljski svet kot strokovni referent obče upravne oblasti opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

2. običje najmanj dvakrat letno narodne šole in druge nižje prosvetne zavode v svojem srezu...

23. podpira učiteljsko delovanje v delu na narodnem prosvetovanju;

25. skrbi za ustanavljanje zabavišč, pripravljalnih razredov in tečajev za odrasle ne-

pismene, kakor tudi ostalih naprav za narodno prosvetovanje.

§ 119. Banski šolski nadzornik je šef odseka za osnovno šolstvo v prosvetnem oddelku banske uprave.

On se mora brigati tudi za posle narodnega prosvetovanja.

§ 122. Banski šolski nadzornik kot strokovni šolski referat prosvetnega oddelka banske uprave opravlja te dolžnosti:

11. zbira in urejuje statistične podatke učiteljev, učencev in vseh drugih prosvetnih ustanov v svojem delokrogu;

13. podaja posebne predloge o vsem, kar bi bilo treba v banovini napraviti za napredovanje pouka in prosvete;

15. sodeluje z banovinskim šolskim odborom v vsem za napredek pouka in prosvete v banovini in aktivno sodeluje v delu na narodnem prosvetovanju.

§ 127. Krajevni šolski odbor opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

12. podpira šolskega upravitelja in učitelje pri prirejanju šolskih slovesnostih in roditeljskih sestankov ter jim prisostvuje;

14. podpira vsa podjetja na korist šole in narodnega prosvetovanja;

15. podpira delovanje krajevnega učiteljskega zbora pri ustanavljanju šolarske, učiteljske in javne knjižnice v šoli in skrbi za njihov napredek;

16. gleda na to, da upravna občina uvrsti v proračun vse kredite, ki so potrebni za napredek in uspešno prosvetno delo v šoli in zunaj šole v narodu;

19. podaja predloge pristojnim oblastvom, kaj bi bilo treba storiti da napredujejo prosvetne razmere v šolski občini.

§ 139. Banovinski šolski odbor opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

1. izdeluje in podaja banu detaljen in obrazložen predlog tistega dela banovinskega proračuna, ki se nanaša na narodne in druge šole in narodno prosvetovanje v banovini;

4. podpira širjenje pismenosti med starejšim naraščajem, ki je prešel dobo rednega šolanja;

5. predlaga materialno in drugo podporo za ustanavljanje šolskih tečajev v krajih, kjer ni šole, kakor tudi nagrado učiteljem za to delo iz banovinskih sredstev;

15. v vsakem oziru podpira s sveti in delom prosvetna oblastva pri napredovanju pouka in prosvetovanju naroda;

16. skrbi za izpolnjevanje šolskih knjižnic;

17. predlaga materialno podporo za gospodinske in gospodarsko-zadružne tečaje.

§ 145. Učiteljski svet vrši te posle:

3. izvaja po dogovoru šolarske izlete, tekme, šolske slovesnosti, zabave in drugo;

4. predlaga nabavljanje potrebnih učil, knjig za knjižnice, opravne in drugega;

11. prireja roditeljske sestanke (večere) v šoli zaradi krepkejšega vzdrževanja zveze med šolo in domom.

Učiteljski svet uporablja lahko šolske prostore za vse namene, ki služijo prosveti v narodu.

§ 148. Sreski učiteljski svet vrši te posle:

6. obravnava vprašanja o prosvetovanju naroda in o načinu, kako šola okrepi svoj vpliv na prosvetovanje;

7. razpravlja o prirejanju šolarskih izletov, tekam in šolskih slavnostih.

§ 151. Zaradi zblizevanja doma in šole v njihovem skupnem delovanju na vzgojnem poslu prireajo šole roditeljske sestanke.

Po potrebi se posamezni sklepi teh sestankov dostavljajo preko šolskega odbora posameznim oblastim, katerih sodelovanje in podpora je potrebna.

XI. poglavje. Narodno prosvetovanje.

§ 153. Za osebe, stare do 25 let, ki so ostale v času šolske obveznosti brez šolske izobrazbe, je obvezen obisk tečajev za odrasle nepismene (analfabete), ki se redno ustanavljajo pri vseh podeželskih narodnih šolah. Pouk v teh tečajih se vrši od 1. novembra do 1. marca prihodnjega leta v večernih urah.

Za osebe, stare nad 25 let, ti tečajji niso obvezni, ako pa se te osebe prostovoljno vpišejo vanje, je obisk tečajev obvezen.

Učitelji narodnih šol, ki delujejo v teh tečajih, poučujejo v času, ko ti tečajji trajajo, redne učence narodnih šol poludnevno (dopolodne).

Ustanavljanje teh tečajev pri narodnih šolah v mestih se uredi s posebnim pravilnikom.

Minister prosvete bo določal posebno nagrado učiteljem teh tečajev in jo izplačeval za vsakega učenca, za katerega se z izpitom komisijski ugotovi, da je poučen v pouku čitanja, pisanja in računanja.

Za pouk nepismenih v vojski postavlja ministrstvo prosvete z dovoljenjem ministra vojske in mornarice stalne učitelje za posa-

mezne vojne skupine. Položaj, pravice in dolžnosti teh učiteljev se uredi s posebnim pravilnikom, ki ga skupno podpišeta minister prosvete ter minister vojske in mornarice v soglasju z ministrom financ.

V krajih, kjer ni šolskega poslopja, so upravne občine dolžne, preskrbeti lokale, v katerih se vrši tečaj za odrasle nepismene, kakor tudi najpotrebnejšo opremo, kurivo in razsvetljavo. Ustanavljanje teh tečajev in imenovanje učiteljev zanje, izvršuje minister prosvete na predlog šolskih oblastev, a njihov obisk je obvezen za otroke in osebe do 25 let starosti, ako so se vpisale v tečaj.

§ 154. V svrhu narodnega prosvetovanja se ustanavljajo za ženske nižje gospodinske šole in gospodinski tečajji, za moške pa gospodarsko-zadružni tečajji.

V gospodinskih tečajih traja pouk od 1. februarja do konca novembra, a šola je urejena internatski.

Učence dobivajo vse potrebščine razen obleke in obuvala.

V šolo se sprejemajo mladenke, ki so dovršile najmanj narodno šolo in so dopolnile 15 let. Zidanje in vzdrževanje teh šol gre na stroške državnega in banovinskega proračuna. Te šole se ustanavljajo prvenstveno v najzaostalejših krajih.

Gospodinski in gospodarsko-zadružni tečajji se ustanavljajo pri narodnih šolah, a ustanove se lahko tudi v krajih, kjer ni šole, ako pripravi občina potrebne prostore za delo, stanovanje za učitelja, kakor tudi kurivo in razsvetljavo.

Pouk v teh tečajih je na praktični osnovi s posebnim ozirom na krajevne razmere in potrebe, poučuje pa se v državnem jeziku.

Poleg privatne iniciative vzdržujejo te tečaje, določajo in izplačujejo nagrado učiteljem banovine in država.

V tečaje se sprejemajo osebe od 15 do 30 let. Tečaj traja za ženske 3 do 6, za moške pa 2 do 4 mesece, urejen pa je po razmerah internatski ali eksterni. Obisk je obvezen za tiste, ki se prostovoljno vpišejo.

V gospodinskih šolah in tečajih delujejo dovršene učence višje gospodinske šole, učiteljice narodnih šol in druge primerne osebe, ki jih postavlja minister prosvete, v gospodarsko-zadružnih tečajih pa predavajo učitelji narodnih šol in druge strokovne osebe, ki poznajo zadružno življenje in sploh zadružništvo.

§ 155. Učne načrte in programe, kakor tudi podrobnejšo organizacijo in delo vseh navedenih naprav za narodno prosvetovanje predpisuje minister prosvete.

§ 156. Privatno iniciativno kulturno prosvetnih ustanov v svrhu narodnega prosvetovanja, posebno še narodna vseučilišča po deželi in v industrijskih središčih po ministrstvu prosvete podpira, zadržujoč zase pravico, da odobruje ustanavljanje posameznih naprav, kakor tudi pravico, da nadzoruje kvalifikacije učiteljstva, učnega načrta in programa ter dela in uspeha v njih.

§ 157. Sporazumno z ministrstvom vojske in mornarice, ministrom trgovine in industrije ter ministrstvom socialne politike in narodnega zdravja, a v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpiše minister prosvete uredbo, s katero se določi postopek in navodilo za izenačevanje celokupne državne in privatne akcije v narodnem prosvetovanju.

Ta uredba bo obsegala vse državne in banovinske naprave kakor tudi vsa privatna združenja (humana, prosvetna, patriotska, pevska, viteška, profesionalna in strokovna), katerih delovanje je v kakršnikoli obliki vezano z narodnim prosvetovanjem.

S to uredbo in drugimi primernimi merami bo ministrstvo prosvete skrbelo za to, da bo akcija privatnih združenj in banovinskih naprav v skladu s stremljenjem upravnih oblastev in naprav, da se prepreči škodljivi paralelizem delovanja, da se odstranijo spori, kjer postoje in da se združijo ustanove s istimi nalogami, kjerkoli je to potrebno in koristno.

§ 161. Dosedanje šole in tečajji za narodno prosvetovanje, ustanovljeni v posameznih pokrajinah po dosedanjih pokrajinskih zakonih (ekskurende, pomožne in druge šole) se morajo v vsem preurediti po tem zakonu.

§ 162. Zaradi izobrazbe vseh vrst učiteljev in drugega strokovnega osebja, potrebnega za izvrševanje tega zakona, se minister prosvete pooblašča, da sme po potrebi ustanoviti specialne tečaje. Razen tega se pooblašča, da sme ob državnih stroških poslati gojence v šole v inozemstvu v svrhu strokovnega izpopolnjevanja, ako je za to odoben kredit v proračunu.

Iz upravnih zakonov. Banska uprava.¹

§ 7. Pri banskih upravah se ustanove sledeča odeljenja:

§ 11. Prosvetno odeljenje (IV) se deli na dva odseka:

¹ Iz zakona o banski upravi, ki ga je kralj podpisal 7. novembra 1929, in je objavljen v »Službenih Novinah« od 7. novembra 1929., štev. 261—CV.

➡ Pošljite nemudoma naročila za 3. številko „Našega roda“! ➡

1. odsek za osnovno šolstvo (8);
2. odsek za srednje, učiteljsko in strokovno šolstvo ter narodno prosvetno (9).

§ 39. V področje prosvetnega oddelka spadajo:
6. nadzorstvo nad vsemi prosvetnimi društvi v banovini.

III. po zakonu o narodnih šolah:

Vse dolžnosti in pravice, ki so jih imeli po tem zakonu oblastni in sreski šolski nadzorniki.

IV. po ostalih predpisih:

1. vodstvo nadzorstva nad protokoliranimi knjigarnami;

2. sodelovanje v nadzorstvu bioskopskih predstav in skrb, da se v njih ne predstavljajo slike, ki bi škodljivo vplivale na kulturno in moralno življenje šolske mladine;

3. briga o občem prosvetnem in kulturnem gibanju v banovini;

§ 10. ob koncu šolskega leta ministrstvu poročati o celokupnem učnem, vzgojnem in kulturnem delu v banovini.

Uredba o ureditvi ministrstva za prosveto.

Člen 1. Razdelitev oddelkov na odseke in razdelke (referate). Ministrstvo za prosveto se deli na tri oddelke: na obči oddelek, na oddelek za srednji pouk in na oddelek za osnovni pouk.

Člen 2. Obči oddelek se deli: na ministrov kabinet (prvi odsek), na odsek za višji pouk in znanstvene naprave (drugi odsek), na odsek za umetnost in književnost (tretji odsek), na pravni odsek (četrti odsek), na za dužbinski odsek (peti odsek), na računsko-ekonomski odsek (šesti odsek), na odsek za prosvetno statistiko (sedmi odsek) in na odsek za prosvetna podjetja (osmi odsek).

Člen 19. V področje oddelka za narodno izobraževanje spadajo: 1. analfabetični tečaj; 2. poljudna predavanja za širše sloje prebivalstva, zlasti iz higiene; 3. skrb za ustanavljanje prosvetnih domov, narodnih knjižnic in čitalnic, pevskih in sokolskih društev; 4. vzdrževanje zveze z vsemi društvi in napravami, ki delujejo za narodno izobraževanje in za združevanje delovanja vseh teh društev in naprav; 5. vzdrževanje zveze in sodelovanja z drugimi ministristvi, kolikor se tičejo njih posli narodnega izobraževanja; 6. skrb za otvarjanje in pospeševanje gospodinjinskih šol in tečajev; 7. skrb za poljudna filmska in radiofonska prikazovanja; 8. pripravljanje prikladnih predstav; 9. evidenca o predavanjih na ljudskih univerzah; 10. vse ostalo, kar je v zvezi z narodnim izobraževanjem.

V predvojni Srbiji je obstajala posebna uredba glede organiziranja šolskih javnih knjižnic in čitalnic za narod, ki se je glasila sledeče:

Pravila o narodnim knjižnicama sa čitaonicama.

Od 18. oktobra 1904. Pbr. 18309.

I. Ime i zadatak.

Čl. 1. U svakom selu u kome ima narodne škole ustanovljava se narodna knjižnica sa čitaonicom.

Čl. 2. Zadatak je narodnih knjižnica: da šire prosvetu i pismenost u narodu i da vaspitavaju narod i pomažu mu u poznavanju i vršenju građanskih dužnosti.

Čl. 3. Ovaj zadatak vrše narodne knjižnice odabranim knjigama i listovima koje daju na čitanje školskoj omladini i pismenim građanima i građankama.

Čl. 4. Narodna knjižnica sa čitaonicom je sastavni deo narodne škole i smeštena je u školskoj zgradi.

II. Sredstva.

Čl. 5. Sredstva za održanje narodne knjižnice su:

- a) Stalna pomoć školske opštine;
- b) pomoć okružnog školskog odbora;
- v) zaveštanja, pokloni i priloz.

»Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 31. julija 1929., št. 176/LXXIV. in »Uradni list« št. 88. od 31. avgusta 1929.

LISTEK.

Ob šestdesetletnici Martina Humeke.

Časopisi so poročali, da je g. Martin Humeke obhajal ta mesec šestdesetletnico svojega rojstva, obenem pa so poudarjali njegov pomen in njegovo važnost za slovensko sadjarstvo. Kdor zasleduje vsaj 20 let razvoj in pretek našega narodnega gospodarstva, bo brezdvomno pripoznal, da preživlja naša sadjereja že par desetletij živahen prehod iz primitivnega stanja v stanje premišljenega in kultiviranega gospodarskega dela. Malokdo ima pri tem razvoju toliko zaslug kot naš šestdesetletnik.

Nas pa ne zanima g. Humeke le kot nekdanji deželni sadjerejski učitelj in kot neodporni narodno-gospodarski delavec, ki je vplival in še vedno vpliva po gospodarskih institucijah, osebno med velikim številom posameznikov, zelo mnogo z ustanovitvijo in urejevanjem »Slovenskega sadjarja in vrtarja« ter s svojimi poljudno pisanimi strokovnimi knjigami, ampak nas zanima tudi spričo svojega dela in vpliva med učitelji. Ravno za ta vpliv smo mu dolžni spoštovanja in hvaležnosti.

Precej jih je med nami, ki jih je gospod Humeke sprijateljil z vasio in nje ljudmi. Precej jih je, ki jim je on prav preprosto in prav po domače pokazal, kako se ne le govori, ampak tudi dela za delovni narod. Marsikdo je

III. Uprava i nadzor.

Čl. 6. Narodnom knjižnicom upravlja naročiti Odbor za narodno prosvetno. Ovaj odbor sastavljaju:

- a) Svi nastavnici mesne narodne škole;
- b) predsednik i blagajnik školskoga odbora;
- v) mesni sveštenik;

g) po jedan pismen punopravni građanin iz svakog sela koje ulazi u sastav dotične šolske opštine, koji se odlikuju naročitim marom prema školi i knjizi, a koga izberu na godinu dana nastavnici narodne škole u dogovoru s mesnim sveštenikom.

Čl. 7. Predsednik je odboru predsednik školskog odbora, a blagajnik blagajnik školskog odbora.

Knjižničar je nastavnik mesne narodne škole. Ako u školi ima više nastavnika, onda knjižničara bira nastavničko veće.

Čl. 8. Izabrani knjižničar mora se primiti ove dužnosti (čl. 45. tač. 11. zakona o narodnim školama).

Čl. 9. Knjižničar rukuje knjižnicom i za nju materijalno odgovara.

Čl. 10. Po jednoga od najotresitijih učnika najstarijeg razreda narodne škole određuje mesno učiteljsko veće za bezplatnoga pomoćnika knjižničaru.

Čl. 11. Blagajnik rukuje knjižničkom blagajnicom po propisima koji vrede i za rukovanje školskom blagajnicom.

Čl. 12. Blagajnik podnosi svaka tri meseca odboru izveštaj o stanju blagajnice.

Čl. 13. Odbor za narodno prosvetno ima ove dužnosti:

- a) Da u početku svake školske godine, a najdalje do 1. oktobra, sastavi i pošlje okružnom školskom odboru na odobrenje budžet o nabavi novih i povezu već nabavljenih knjiga i listova;
- b) da odlučuje kojim će se licima dopustiti sluzenje narodnom knjižnicom;
- v) da traži naknadu za upropašćene ili oštećene knjige i listove;
- g) da se brine o dobrom redu u knjižnici;
- d) da se stara da steče knjižnici što veći broj priložnika i dobrotvora;
- d) da pregleda knjižničnu blagajnicu bar jednom u tri meseca.

Čl. 14. Odbor se sastaje na poziv knjižničara ili predsednika jednom u mesecu, a po potrebi i češće.

IV. Čitaoci.

Čl. 15. Narodnom knjižnicom mogu se služiti svi učenici i učenice mesne narodne škole kojima to odobre njihovi nastavnici, i svi pismeni meštani obojega pola onih sela koja ulaze u sastav dotične školske opštine.

Čl. 16. Za sluzenje narodnom knjižnicom ne plaća se nikakav naročiti ulog ili taksa.

Čl. 17. Svaki čitalac dužan je:

- a) Da uzajmljenu knjigu pažljivo pročita i u određenom roku vrati;
- b) da uzajmljenu knjigu čuva od svaka kvara i štete;
- v) da u podesnim prilikama uzajmljenu knjigu čita i svojim ukućanima i ostalim svojim bližnjima, naročito onima koji nisu pismeni;
- g) da po mogućstvu daje o svome krsnom imenu i drugim blagim danima ma i najmanji prilog na nabavku i povezu knjiga i listova;
- d) da svima silama radi da bude što više čitalaca.

Čl. 18. Svakome čitaocu koji bi se češće i jače grešio o svoje dužnosti prema narodnoj knjižnici, odbor će zabraniti da se služi knjižnicom za kraće ili duže vreme.

Čl. 19. Listovi se čitaju u knjižnici, a knjige se mogu nositi kući.

Čl. 20. Jedan čitalac može od jednom uzeti samo jednu knjigu, i dok je ne vrati ne može dobiti drugu.

Čl. 21. Uzajmljena knjiga može se zadržati radi čitanja najdalje petnaest dana.

Čl. 22. Ako čitalac ne bi u određenom roku vratio uzajmljenu knjigu ili list, ili bi ih oštetio, biće dužan najdalje za drugih deset dana naknaditi u novcu njihovu vrednost.

Imel dobro voljo in bi si rad pridobil ljudi pa ni vedel, česa bi se lotil. G. Humeke je dal takim ljudem vsebino in jih prerodil z zdravo konkretnostjo brez zamotanih ceremonij: peljal ga je na kmečki sadni vrt, tam ga opozarjal na rast in sorto, vzela nož iz žepa in napravil vpricho nekaj rez, priporočil dobro knjigo in obljubil, da bo kaj preskrbel, in vse je čudovito učinkovalo.

G. Humeke, sam navdušen za svojo stroko in za trudoljubivo in pošteno življenje, je tudi v učitelju obudil navdušenje in dobro voljo. Saj imamo strokovnjakov, ki so študirali na visokih šolah in jim nihče ne odreka zmožnosti, ampak le g. Humeke, ki za prireditelj svojemu strokovnemu znanju tudi srčno stran. Razumevanje za žive stvari in žive odnose je v življenju ter prisrčna vljudnost se kaže v njegovem občevarju in njegovi pisani besedi. Stroko je združil z življenjem. Zato ni čudno, da je tolikim obudil veselje za vrto in sadno drevje. Delati, gojiti, naročevati, opazovati in prebirati članke o sadju je mnogim postalo v zabavo in v življensko srečo.

Učitelji so pod njegovim vplivom sadjarili za vas in zase, ljubezen in znanje pa so prinašali tudi v šolo med otroke. Bolj blago dejen je bil v marsikateri šoli Humekov pedagoški vpliv kot vpliv podrobnostnih didaktičnih nasvetov; kakaj iz zanimanja za sadjarstvo je izhajalo tudi marsikaj vzgojnega in duševnega prerajajočega.

Za njegov vpliv smo g. Humeke hvaležni in si želimo od njega toplih in koristnih besed še mnogo let.

J. Dolgan.

Čl. 23. Za maloletnike će platiti ovu naknadu roditelji, odnosno staratelji, a za udate ženskinje muzevi.

V. Knjige.

Čl. 24. U narodnu knjižnicu mogu se uneti samo one knjige koje Ministar prosvete, u sporazumu sa Glavnim Prosvetnim Savetom, za ovo preporučiti, ili koje Ministar odobri po predlogu dotičnog odbora za prosvetno.

Čl. 25. Ministar prosvete izradiće spis kove knjiga:

- a) Koje se moraju nabaviti;
- b) koje treba nabaviti; i
- v) koje se mogu nabaviti.

Ovi će se spiskovi od vremena na vreme dopunjavati.

Čl. 26. Pri izboru knjiga, koje će se preporučiti i odobriti za narodne knjižnice, mora se gledati na to da preporučene i odobrene knjige budu podesne i svojom sadržinom i tehničkom izradom i cenom.

Čl. 27. Svaka knjiga manja od pet štampanih tabaka mora biti lepo i jako pročišćena, a veća od pet štampanih tabaka mora biti tvrdo povezana.

Vidi uz ova pravila i raspis od 19. oktobra 1904. Pbr. 18324. u »Prosv. Glasniku« za novembar 1904.

Organizaciju javnega prosvetnega dela je nekako poluradno izvedla tudi Čehoslovaška že leta 1919. ter se je do leta 1928. razvilo stanje sledeče:

Takoj po vojni se je čehoslovaško šolstvo izpopolnilo s prosvetnimi ustanovami, katere naj bi dvignile izobrazbo odraslih občanov. Dva zakona sta bila sprejeta za narodno prosvetno in uspehi obeh so presenetljivi, posebno v onih delih države, kjer niso razna društva poskrbela za ljudsko izobrazbo.

»Zakon o organizaciji ljudskih tečajev za državljansko vzgojo« iz leta 1919. je poskrbel za sredstva, ki utrjujejo v državljanih znanje o novi državi in ki naj seznanijo odrasle z osnovnimi pojmi državljanske nauke, državljanske etike, zdravstva itd. Prvotna naloga te organizacije se je sčasoma razširila z drugimi narodnovzgojnimi nalogami.

Zakon je določil, da se mora v vsakem sodnem okraju osnovati okrajni prosvetni odbor, v vsaki občini pa krajevna prosvetna komisija.

Ti odbori organizirajo krajevno ali okrajno prosvetno delo, skrbje za predavanja, tečaje in druge prosvetne ustanove, obenem pa podpirajo idejno javne občinske knjižnice, nadzirajo programe krajevnih kino-podjetij, širijo zanimanje za radio, zbirajo prosvetne statistike itd.

Okrajni prosvetni zbori izvajajo prosvetno delo samostojno ali s posredovanjem krajevnih društev. V ta namen deli okrajni ministrstvo prosvete precejšnje podpore. Leta 1926. je delovalo na čehoslovaškem 569 okrajnih in mestnih prosvetnih zborov z 8442 krajevnima prosvetnima komisijama. V tem se je priredilo 107.871 prosvetnih prireditev, 47.873 predavanj, a tečaje je obiskalo več kot 3.600.000 ljudi. V enem samem letu so javne prosvetne akcije registrirale več kot 20.000 dišantskih predstav, 8000 mladinskih besed, 7000 vzgojnih kino predstav, 5500 ljudskih besed, 5000 predstav z lutkami, 1000 razstav itd. Število vseh prosvetnih akcij v državi je pa še znatno večje, kajti poleg prosvetnih zborov razvijajo prav živahno svoje delovanje različne visokošolske ekstenzije, predvsem pa razna prosvetna in telovadna društva.

Idejno se pripravljajo in organizirajo prosvetno delo v Masarykovem narodnovzgojnem zavodu, preje Prosvetna zveza v Pragi, kjer se rešujejo teoretični narodnovzgojni problemi. Tu so osredotočena pomožna dela za narodno književnost in mladinsko čtivo. (Seznami dobrih knjig, ekspedicijski knjig za občinske knjižnice itd.) Tu se urejujejo predavanja, predstave z lutkami, diletantske predstave, umetnostna vzgoja z godbo in oblikujočo umetnostjo, poučne kino-predstave, radio, odtod se snujejo dopisovalni izobraževalni tečajji itd.

Poleg različnih tečajev in predavanj v manjšem obsegu je delovalo v državi 15 ljudskih visokih šol čeških in nemških, od katerih ima 5 svoje internate za naraščaj od zunaj, ostale pa imajo predavanja v večernih urah. Na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji je priredila država na svoje stroške nekoliko tisoč tečajev za odrasle analfabete.

Ministrstvo šolstva in narodne prosvete je dajalo prosvetnim zborom in društvom poleg denarnih podpor tudi druga gmočna sredstva, razdelilo je n. pr. prosvetnim zborom projekcijske aparate, radio-aparate, podpiralo in omogočalo vzgojne kino predstave, posojalo poceni pripomočke za predavanja iz osrednje državne zbirke diapozitivov in filmov, izdalo je zbirko brošur za predavanja, podpiralo ali priredilo sestanke in tečaje za prosvetne delavce itd.

Drugi prosvetni zakon je »Zakon o javnih občinskih knjižnicah« tudi iz leta 1919. Ta odreja, da se mora v vsaki občini, torej tudi v vasi, ustanoviti in vzdrževati javna knjižnica, kjer je večja narodna manjšina pa še za to poseben oddelek. Med tem, ko se je v letu 1920. našlo občinskih knjižnic 2400 z 1.700.000 knjigami, jih je bilo v letu 1926. že 15.000, ki so imele več kot 5 milijonov knjig. Da te zaloge knjig niso ostale brez učinka pri občinstvu, priča število zapisanih bralcev, ki znaša 900.000, 13,5 milijona izposojenih knjig in 16 milijonov Kč prejemkov za leto 1926. Na Češkem, na Moravskem in v Šleziji pride ena javna knjižnica na 865 prebivalcev, na vsakih 100 pa povprečno 48 knjig. Bralcev je 7,4% vsega prebivalstva, pri Čehih 7,6%, pri Nemcih 6,9%. Na enega bralca pride 18 izposojenih knjig. V letu 1926. znaša prirastek knjig 9,1% napram letu

1925. Občine so prispevale za knjižnice 12 milijonov Kč, to je za vsakega bralca so plačale povprečno 1,23 Kč, za češke knjižnice 1,35 Kč, za nemške 0,95 Kč.

Na Slovaškem, kjer so se občinske knjižnice začele razvijati šele pred nekoliko leti, jih je bilo v letu 1926. že 3213 z več kakor 200.000 knjigami. Na eno slovaško knjižnico pride 78 zvezkov, na enega bralca 5 knjig, bralcev je bilo 105.000, to je 5,2% Slovačkov. V Podkarpatski Rusiji je delovalo 69 javnih občinskih knjižnic, 4 osrednje in 216 čitalnic. Vsega skupaj so imele 60.000 knjig.

Ministrstvo šolstva daje občinskim knjižnicam podporo (leta 1926. v celoti 2179 občinam), toda praviloma nikdar v denarju, temveč v dobrih knjigah. Mesta, ki imajo nad 10.000 prebivalcev morajo ustanoviti uradno mesto knjižničarja s popolno srednješolsko izobrazbo in enoletnim knjižničnim tečajem v državni knjižnični šoli. Manjši kraji od 2000 do 10.000 prebivalcev poverjajo dolžnosti knjižničarja izvoljeni osebi (honorarni), navadno učitelju, ki ima tritedenski knjižničarski tečaj. Za knjižničarje v malih krajih se vrše ob primernih prilikah in brezplačna predavanja, dobe tudi druga poučna sredstva, in sicer brezplačno, da se nauče voditi knjižnice.

Prosvetni zbori pa skrbje potom izvoljenih okrajnih knjižničarjev nadzornikov za to, da se uvrste tudi v vsake knjižnice dobre knjige. Državno nadzorstvo nad knjižnicami vrše 4 knjižničarski inštruktorji.

Največ prosvetnih delavcev je na Čehoslovaškem med učitelji. To trditev dokazuje n. pr. statistika z Moravskega, ki šteje 2% milijona prebivalcev. Izmed 6300 učiteljev, organiziranih v Osrednjem učiteljskem društvu čeških jednot na Moravskem je delovalo v okrajnih in krajevnih prosvetnih zborskih 1327, v knjižnicah in čitalnicah 1269, v gledaliških, pevskih in godbenih društvih 486 učiteljev. Učitelji so priredili 6343 ljudskih predavanj, 1481 »besed« z roditelji in učenci, 2457 gledaliških in lutkovnih predstav za šolsko mladino, 2698 gledaliških predstav za odrasle, 975 godbenih in drugih »narodnih besed«, poleg mnogih drugih vzgojnih prireditev.

Tudi vojaštvo skrbi za izobrazbo moštva tako s številnimi knjižnicami in čitalnicami, ki jih upravlja moštvo samo v takozvanih »Vojaških zavetiščih« in ki imajo sedaj 400.000 knjig, kakor tudi z različnimi kmetijskimi in obrtnimi tečaji. Vojaški analfabeti morajo obiskovati posebne tečaje, kjer se vsako leto nauči čitati in pisati preko 4000 vojakov.

Široko polje novega dela se je odprlo učitelstvu z novim zakonom o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.

Narodni šoli se daj obvezna naloga sodelovanja s kulturnimi ustanovami za narodno prosvetno, uvaja se delo v analfabetičnih tečajih, v gospodinjinskih šolah in tečajih, v gospodarsko-zadružnih tečajih, higijenskih tečajih itd.; v šolah je predvideno ustanavljanje javnih knjižnic za odrasle, šolske kuhinje, oskrbovališča; po zakonu so predvideni roditeljski sveti in roditeljski sestanki; učitelji bodo po zakonu podpirali vsako delovno izven šole, ki se započenja v svrhu prosvetnevanja širih narodnih krogov itd. Učiteljski zbor bo lahko na podlagi zakona uporabljal šolske prostore za vse namene, ki služijo prosveti v narodu.

Lepe so naloge, ki jih prinaša zakon narodni šoli in učitelstvu; idealni so cilji, ki jih prinaša v pogledu obče narodne prosvete in prepričani smo, da je učitelstvo toplo pozdravilo lepo idejo, da narodna šola ne ostane le institucija prosvetnega dela med šolsko mladino, med štirimi stenami, ampak da se razširi in razvije v občo prosvetno institucijo za ves narod, tudi za šoli odraslo mladino in odrasle — pravi prosvetni dom naroda, v katerem prevzame učitelstvo poleg pouka in vzgoje tudi naloge narodnega prosvetnevanja najširših plasti naroda v svoje področje.

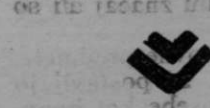
Ze dosedaj je vršilo učitelstvo to svojo misijo prosvetnega dela izven šole po raznih društvih in statistika bi nam pokazala, koliko dela, koliko fizičnih, moralnih in gmočnih žrtve je doprineslo učitelstvo v tem pogledu na žrtvenik nacionalnega prosvetnega dela in prepričani smo, da se bo učitelstvo še z večjo vno posvetilo predvidenim ciljem in nalogam, ker ga bo zakon obvaroval pred izbruhi strankarske strasti, ki mu je bila ena največjih ovir pri tem delu v preteklosti.

Eno željo ima pri tem učitelstvo, ki je na tudi pogoj za uspešno delo na tem polju; to je, da se ga reši vsakdanjih skrbi za eksistenco sebe in družine, da se mu zagotovi gmočno stanje, ki mu bo omogočalo, da se bo posvetil lahko samo šoli in prosvetnemu delu izven nje, brez vseh gmočnih skrbi za eksistenco sebe in družine ter bo lahko z vsem elanom poprijelo neovirano za delo, da se bo ideja zakona izvedla čimprej — do krajne mere.

Ivan Dimnik.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno

En gros. En detail.

Zborovanje poverjenikov UJU in posvetitev Djačkega doma UJU.

Zborovanje poverjenikov UJU.

V nedeljo dne 19. t. m. se je vršila seja predsednikov vseh petih poverjeništev UJU s člani izvršnega odbora pod predsedstvom tov. Vlade K. Petroviča.

Tov. Petrovič otvori ob 9. uri sejo in pozdravi predstavnike poverjeništev. Poudarja joč pomen sestanka, pravi, da se bo vršila isti dan ob 3. uri popoldne posvetitev Djačkega doma UJU — tega najlepšega simbola učiteljskega poguma. Se posebej omenja lepo gesto ljubljanskega poverjenišstva, ki je poslalo v okrasitev doma tri lepe umetniške slike: Triglav, Izvir Save in Ljubljana. Ravno tako poudarja tovariško pažnjo g. Nedeljka Lazareviča, bivšega predsednika in sedanjega odbornika sarajevskega poverjenišstva, ki je daroval Djačkemu domu štiri zvezke: XIX. stoletje v sliki in besedi (Hans Kraemer: „Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild“). Vse jugoslovensko učiteljstvo je v veliki meri pokazalo svojo stanovsko zavednost in interes za kulturni progres, zato je pa mogel biti dom tako hitro postavljen. — Zahvaljuje se učiteljskemu društvu Šabac za čestitke in za posojilo, ki je tudi precej pripomoglo k hitri zgraditvi doma. — Nadalje obvešča prisotne, da se bo na tem sestanku razpravljalo o prosvetno-šolskem in učiteljskem položaju po sprejetju zakona o narodnih šolah in skušalo najti način za njega izboljšanje. — Nato so poslali poverjeniki svoja poročila o delu pri posameznih poverjeništvih.

Poročila poverjenikov.

Predsednik beograjskega poverjenišstva tov. Milan Popović pravi, da je bila glavna briga poverjenišstva posvečena stremeljenju čim prej zopet vzpostaviti delovanje sreskih učiteljskih društev in privabiti vse učiteljstvo v organizacijo. Dosedaj je formiranih 110 učiteljskih društev s 4000 člani. Ima impresijo, da se bo v letošnjem letu število članstva povišalo, nikakor pa ne znižalo. — Poverjenišstvo je letos delovalo tudi na ekonomsko-socialnem polju — tako se je pomagalo učiteljskim sirotam, denarno se je podprlo nekatere odpuščene tovariše, ustanovljen je fond za učiteljsko samopomoč, ki bo začela delovati že v početku aprila. Pripravljena so tudi sredstva za zgradbo učiteljskega penzionata. Izdaja »Predavača in »Zorice« dobro uspeva in je njihova materialna stran osigurana posebno pri »Zoricu«. — Učiteljski muzej se spopolnjuje in dobro služi svojemu namenu. Nadaljuje se z delom »šolskega albuma«.

Predsednik ljubljanskega poverjenišstva tov. Andrej Skulj pripominja, da je vse slovensko učiteljstvo v organizaciji, razun kakih 150—200. Iz ožjega sosveta in iz organizacije je izstopil tov. Lapajne. Poverjenišstvo je razvilo svoje delovanje vsestransko. »Mladinska Matica« izdaja po štiri knjige za 10 Din. Prvo leto je bilo 16.000 naročnikov, a drugo že 21.000. Mladinski list »Naš rod« se tiska v 46.000 izvodih. »Samopomoč« ima 2400 članov ter je ustanovljen tudi poseben odsek za učiteljske otroke. Za povzdigo učiteljskega delovanja izobraževanja ter za izobrazbo naroda ima poverjenišstvo več odsekov: šolsko-upravni, odsek za obrtno-nadaljevalno šolstvo, odsek za kmetijsko-nadaljevalno in gospodinjstvo šole. Pevski zbor pripravlja sedaj turnejo po Čehoslovski. — Ljubljansko poverjenišstvo kaže veliko aktivnost v vseh panogah organizacijske delavnosti. — Zahteva, da se čim prej razpošlje projekt pravil vsem učiteljskim društvom.

Predsednik sarajevskega poverjenišstva tov. Rade Popović pravi, da bo v letu 1930. ostalo izven organizacije v tem poverjeništvu le kakih 150 učiteljev(ic). Najslabšo aktivnost izkazuje dosedanja travniška oblast, v kateri vladajo specialne terenske in ostale prilike. Tudi ta sekcija se pripravlja na ustanovitev samopomoči. Skladi, osnovani po raznih ustanoviteljih, posebno po velikem učiteljskem dobrotvoru arhimandritu Kosanoviću, se nahajajo na sodiščih in po pravoslavni cerkveni občinah. Pri mnogih društvih se opaža tendenca po ustanovitvi banovinskih sekcij.

Predsednik splitskega poverjenišstva tov. Ilija Kutlača poroča, da je stanje te sekcije v organizacijskem pogledu isto kot lansko leto. Od 12 učiteljskih društev ne kažejo tri nikakih življenjskih znakov, in to: Knin, Sinj in Dubrovnik. Tudi pri tem poverjeništvu obstoja fond za samopomoč. To poverjenišstvo je razdeljeno na tri banovine in se bodo društva skoro gotovo orientirala po razdelitvi države.

Namestnik predsednika zagrebskega poverjenišstva tov. Joca Milojevič je opisal vse težkoče s katerimi se je moralo boriti učiteljstvo tega poverjenišstva. Največja težkoča je v tem, ker je razdeljeno učiteljstvo v tri razna združenja. Ogromna večina je v UJU, manjši del v bivšem Savezu hrvatskih učiteljskih društev in najmanjši v dravtvecu, ki ima okoli 40 članov. To, najmanjše si je nadelo nalogo, da da jugoslovenskemu učiteljstvu drugo organizacijsko obliko. Vprašanje imovine je rešeno v korist UJU z razsodbo kasacijskega sodišča (stola sedmorice) in se ve ruje, da bo to pripomoglo do izboljšanja organizacijskega dela. Včlanjeni sta 52 sreski društvi in tudi število članstva se je zvišalo. Razpoloženje za združenje je dobro.

Predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič se je nato zahvalil za izčrpna poročila poverjenikov in agilnost poverjeništev in poročila, da so v Torontalski in Temišvarski županiji in v Temišvaru učiteljski domovi, ki jih je pred vojno postavilo vojvodinsko učiteljstvo in upa, da bo dala rumunska vlada za domove odškodnino.

Za tem se je vršila debata o splošnih smernicah, o zakonu o narodnih šolah in o projektu pravilnika za ta zakon. Izvoljen je bil odsek, ki je vsa mišljenja resumiral ter izdelal spomenico, a Izvršni odbor je ukrenil vse potrebno ter izročil predloge in spomenico na merodajna mesta.

Posvetitev Djačkega doma.

Popoldne se je vršila posvetitev Djačkega doma, o čemer je list poročal v zadnji številki.

Splošne vesti.

IZ POVERJENIŠTVA.

— **pov. Šolskoupadni odsek** je v več sejah razpravljalo o zakonu o narodnih šolah. Predelal je predloge, ki so jih poslala nekatera okrajna društva in posamezniki za pravilnik k zakonu o narodnih šolah. Pri sestavi predloga za pravilnik je upošteval šolsko-upravni odsek izboljšanje našega materialnega položaja. Izdelal je poseben predlog glede prostega stanovanja in kuriva, po katerem naj bi se ustanovil poseben banški fond. Vanj naj bi se stekali prispevki občin, ki so nam dolžne plačevati stanarino in kurivo. Zavzel je stališče k posameznim členom, ki naj se tolmačijo s pravilnikom. Sprejel je tudi predlog za izvršilni predpis za šolske vrtove in kmetijsko-nadaljevalne tečaje. Vse predloge je poverjenišstvo odposlalo izvršnemu odboru, načelniku za osnovno nastavo v ministrstvu prosvete in še nekaterim drugim merodajnim činiteljem.

— **Imenovanje komisije za revizijo uradniškega zakona.** Vlada je imenovala posebno komisijo, da izvede revizijo zakona o državnih uradnikih. Komisiji predseduje referent vrhovnega zakonodajnega sveta in bivši minister dr. Ninko Perić, za člane pa so imenovani Vaso Petrovič, sodnik apelacijskega sodišča v Novem Sadu, dr. Stefan Sagadin, državni svetnik, Milenko Veselinović, član Glavne kontrole, Dragotin Pintar, član Glavne kontrole, dr. M. Jovanović, načelnik ministrstva financ, Božidar Mišević, šef odseka v ministrstvu financ in za delovodjo Dragiša Mičo, tajnik ministrstva pravde. Komisija bo imela nalogo, da z novim projektom uradniškega zakona po možnosti izenači službene pogoje, položaj in prejemke vseh uradnikov, da prouči ves material, nanašajoč se na uradniški zakon, zlasti pa vse predloge, ki so jih deloma že prej, predvsem pa v minulemu letu predložile uradniške organizacije. Naloga komisije je, da sestavi moderen, zahtevam dobre državne uprave, obenem pa tudi interesom države in uradništva odgovarjajoč načrt zakona, ki bo nato dostavljen vsem uradnim organizacijam v presojo in izjavo. Nato bo komisija, v katero bodo pritegnjeni tudi zastopniki državnih uradnikov, izdelala definitivno redakcijo zakona in ga predložila v izjavo Vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

gusta v Drezdenu. Prijave sprejema in pošilja navodila: »Auslandsabteilung des Zentralinstituts für Erziehung und Unterricht«, Berlin W, 35 Potsdamerstraße 120.

— **Likvidacija vprašanja učiteljskih domov v Zagrebu.** Poleg znane rešitve državne ga sveta pred enim letom je končno razsodila tudi najvišja sodna instanca za teritorij prejšnje Hrvatske in Slavonije: Kasacijsko sodišče v Zagrebu (Stol sedmorice), da ima do obeh domov v Zagrebu (eden na trgu Kralja Aleksandra, a drugi v Tvorničkoj ulici) lastninsko pravico Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvu Zagreb. Na podlagi teh razsodb bo sedaj prevzelo zagrebško poverjeništvu domova v svojo upravo.

— **V savski banovini** se konča I. polletje 31. januarja in prične II. polletje 1. februarja z rednim poukom.

— **Delovni seminarji pri šoli visokih pedagoških študij v Brnu.** Čehoslovsko učiteljstvo si je po načelu samopomoči že l. 1921. ustanovilo v Brnu zavod, ki mu služi v največjo čast. Imenuje se »Šola visokih pedagoških študijev«. Namen tega zavoda je, nuditi učiteljem višjo izobrazbo. Letos je napravilo učiteljstvo korak dalje in priključilo tej visoki šoli delovni seminar učiteljstva meščanskih šol na Moravskem. Član seminarja more postati vsakdo, ki se zanima za vprašanja zvezana s prakso na meščanskih šolah. Tudi za učiteljice gospodinjstva in ročnih del sta urejena kar dva seminarja: 1. za posebne psihološke vaje za učiteljice domačih naukov pri preizkušanju učencev, 2. za vaje v laboratoriju za tekstilno in kemično stroko. V preteklem študijskem letu je bilo v šoli za visoke pedagoške nauke zapisanih 87 slušateljev, tej šoli priključen tečaj za izobrazbo in izpit usposobljenosti za meščanske šole je obiskovalo v zimskem semestru 30 slušateljev, v letnem semestru je bilo na šoli 79 slušateljev, tečaj pa je obiskovalo 23 učiteljev. Predpisane kolokvije je izvršilo 29 slušateljev.

Lippert-Lajovic.

— **Dijaško čitanje — preizkus hitrosti.** Na pobudo okrajnega šolskega nadzornika je izvedlo učiteljstvo v okraju Češki Brod, ne daleč od Prage, koncem šolskega leta 1928/29. preizkus v hitrem čitanju pri vseh učencih z namenom, da se ugotovi, koliko zmorejo učenci posameznih let v tej stroki. Učitelji so postopali po enotnih navodilih. Vsak učenec je bral štiri različne vrste in učitelj je natančno zapisal v pripravljeni seznam, koliko sekund je potreboval učenec, da jih je prebral.

Pregled uspeha podaja sledeča tabela:

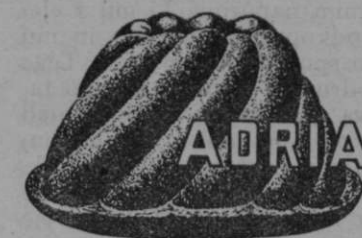
Šol. l.	Število preizku- šenih učencev	Skupni	povprečni	najkrajši	zaokroženi povprečni
čas v sekundah za posameznega učenca na 1 vrstico					
O S N O V N A Š O L A					
1.	795	72.288	90.90	—	23
2.	840	44.991	53.56	13, 14, 15	13
3.	796	30.176	37.90	8, 10, 11	9
4.	553	18.518	33.48	10, 12, 13	8
5.	298	7.888	26.46	10, 11, 12	6 1/2
6.	129	3.275	25.38	11, 12, 13	6
7.	126	2.855	22.65	9, 10	5 1/2
8.	222	4.463	20.10	9	5
M E Š Č A N S K A Š O L A					
6.	182	4.230	23.24	9, 10, 12	6
7.	91	3.468	18.15	8, 10	4 1/2
8.	162	2.336	14.42	6	3 1/2

Na podlagi teh uspehov je bil sprejet predlog, da se od začetka šolskega l. 1929/30. reduje čitanje na sledeči način: Povprečno število odgovorja se drugemu redu, odnosno z ozirom na število napravljenih napak tretjemu, nadpovprečni učenci dobe najboljši red, odnosno z ozirom na napake drugi red, podpovprečni učenci naj dobe tretji, odnosno četrti red. Najslabši učenci dobe nezadostni red. V začetku šolskega leta se uporabljata za redovanje povprečnica prejšnjega šolskega leta. — Lippert-Lajovic.

— **Ljudski tečaji za žene na Slovaškem.** Zavod Milana R. Stefanika v Turčanskem Sv. Martinu na Slovaškem je javni pokrajinski zavod za izobrazbo učiteljic gospodinjstvo stroke, ki naj potem poučujejo na strokovnih šolah za ženske poklice. Zavod se je ustanovil leta 1924. Leta 1927. je začel prirejati ljudske tečaje po slovaških vaseh, ki jih prireja vse do danes s pomočjo deželnega urada za Slovaško, ministrstva šol in narodne prosvete, ministrstva za socialno skrbstvo in ministrstva javnega zdravja. V zvezi z društvom »Živena« in po geslu Češkega Rdečega križa je prevzel te ljudske tečaje kot svojo stalno nalogo in organizacijo. V organizacijskih pravilih in osnovah čitamo: Cilj: Navajati žene k varčni in zdravi kuhinji, k domačem delu in na zaposlitev dece. Tečajev se udeležujejo žene in mladenke od 15 leta starosti 20 po številu. Učna doba: V zimskih mesecih po pravilih 4 tedne zvečer po najmanj 3 ure rednega pouka. Učiteljice: Absolventke Zavoda Milana R. Stefanika. Predmeti: Prehrana in nauk o živilih, domače gospodarstvo, skrb za otroke, praktično kuhanje. Za tečaje je izdelan podroben učni načrt za tedne in dneve. Dosedaj so se vršili tečaji v treh slovaških pokrajinah (Nitranski, Povaški in Pogorski). V celoti je zavod priredil 26 tečajev z 761 udeleženko. Izdatki za tečaje so znašali več kot 22.000 Kč. — Lippert-Lajovic.

— **V poslovne stike z UGP** je stopila sedaj tudi tvrdka Gorica & Leskovšek v Celju. Članstvo prosimo, da izpopolni v tem smislu zadnje okrožnico UGP, na kateri te splošno znane tvrdke še ni bilo v imeniku tvrdk, s katerimi je UGP v poslovnih stikih.

Kupujte in priporočajte

doma e proizvode:
ADRIA
prasek
za pecivo in
vanilni sladkor

— **Dom za obmejne otroke pri manjšinskih šolah.** Na osnovi zakona o manjšinskih šolah iz leta 1919. ustanavlja ministrstvo šolstva in narodne prosvete za otroke narodnih manjšin državne manjšinske šole. Take manjšinske šole posejajo dostikrat otroci iz jako oddaljenih krajev. Manjšinsko šolo v Brodku pri Konici na Moravskem posejajo češki otroci iz 20 občin in so nekateri od nje oddaljeni tudi nad 8 km. Da se otrokom olajša obisk šole v tem gorskem kraju, kjer je pozimi velik mraz in snežni zameti, sta se sporazumela »Osrednja Matica školska« in institucija »Žemska peča (skrbstvo) o mladež na Morave«, da postavita v Brodku dečji dom, kjer bodo otroci oskrbovani v dneh hudega mraza in snežnih viharjev. V poletnem času pa bo v domu nameščena zdravstvena kolonija za dijake velikega mesta Prostějov.

Lippert-Lajovic.

— **Skupna seja upravnega in nadzornega odbora UGP** se vrši v soboto dne 1. februarja t. l. ob 10. uri v III. mestni deški osnovni šoli v Mariboru na Ruški cesti.

— **Začetni pouk v zemljepisju je lahek in uspešen,** ako uporabljate ročne zemljevide kulturnih skupin, katere je izdal Učit. dom v Mariboru. Doslej so izšli ročni zemljevidi sledečih kulturnih skupin: Pohorje-Kozjak, Slovenske gorice-Ptujsko polje, Prekmurje, Celjska Kotlina-Posavje. Tudi ročni zemljevid Kamniške planine, izdaja Učit. dom v Ljubljani, se lahko naroča pri Učit. domu v Mariboru. Nizka cena — 6 Din — omogoča nabavo. Sežite po njih!

— **Čehoslovaska vlada je razposlala v inozemstvo** po svojih konzulih zanimivo 11 strani obsegajoče pojasnilo o znanstvenem šolstvu v čehoslovaski republiki. S tem je čehoslovaska vlada pokazala svoje popolno pričanje o koristnosti esperanta. — Iz »Austria Esperantista«.

— **Deška in dekliska meščanska šola v Trzinu** je ob priliki svojega desetletnega obstoja izdala »Spomenico«, ki se bo te dni razposlala posameznim višje organiziranim osnovnim in vsem meščanskim šolam. Ravno nateljstvo prosi šolska upraviteljstva in ravnateljstva, da »Spomenico« zaradi njene aktualne vsebine obdrže in čimprej nakažejo znesek 15 Din po priloženih poštinih položnicah.

— **Povišanje stanarine — najnujnejša potreba.** Ker so že v naprej videli, da postaja zakonsko varstvo najemnikov s časom vedno manjše in ožje, dokler sploh ne bo povsem ukinjeno, so organizacije državnih uslužbencev opozarjale pristojne činitele, da je povišanje stanarin edini način, kako bi bilo mogoče rešiti državne uslužbence pred finančnim polomom, ki jim preti od neupravičeno visokih in po večini povsem pretiranih stanovanjskih cen. Hišni lastniki so neprestano in trdovratno zahtevali in zahtevajo to še danes, ko je že varstvo najemnikov skoro popolnoma prenehalo, da se jim prepusti popolna svoboda v razpolaganju z njihovimi stanovanjskimi objekti, in da se v tem pogledu uveljavijo spet določbe občega državnega zakona, to je, da se spet uvede stanje, kakršno je bilo pred vojno. To je popolnoma razumljivo in bi tem zahtevam nihče ne mogel ugovarjati, če bi bilo povpraševanje po stanovanjih vsaj približno izenačeno s ponudbo prostih stanovanj. Med tem pa, če se upošteva, da je še vedno premalo stanovanj na razpolago — vsaj v večjih mestih — za potrebo prebivalstva, in da gospodarsko najslabši družabni sloj, to so državni uslužbeni, nima dovolj finančnih sredstev, da bi plačeval take najemnine za stanovanje, kakršne danes hišni lastniki zahtevajo, je jasno, da je treba vse storiti, da bi se ti ekonomsko najslabši državljani obvarovali od popolnega gospodarskega propada, ki jim resno grozi zaradi vseobče stanovanjske krize. Mi smo že na kratko orisali gmotni položaj državnih uslužbencev po omejitvah zakonitega varstva najemnikov. Naglasili smo, da državnemu uslužbencu, čim pokrije tiste življenske potrebščine, brez katerih si ne moremo misliti normalnega in zdravega človeka, ne ostane skoro nič več za plačanje stanovanjske najemnine. Iz našega poročila je razvidno, da stanarine državnih uslužbencev znašajo povprečno na leto toliko, kolikor morajo za stanovanje plačevati mesečno, in da je popolnoma izključena možnost, da bi s svojimi rednimi dohodki mogli zmagovati današnje stanovanjske najemnine. Tako jim torej ne preostane nič drugega, nego da se ali odrečejo običajnim stanovanjem v hišah v mestu, in se preselijo v barake na periferijo mesta, ali da delajo dolgove, ali pa da prenehajo jesti in oblačiti se. Prvemu se ne morejo odreči, ker so že po zakonu samem dolžni, da žive dostojno, kakor to odgovarja njihovu činu in položaju. Kredita itak nimajo več, hrana in obleka sta pa najnujnejši življenski potrebščini. Ni torej drugega izhoda, kakor da se jim povišajo stanarine na tako višino, da bo vsaj približno odgovarjala današnjim stanovanjskim cenam. Pred vojno je pameten poedinec izdal za stanovanje petino svoje plače, tako da mu je zado stovalo za nabavo drugih življenskih potrebščin, kar mu je ostalo. Tudi državni uslužbenec je po tem pravilu mogel živeti lepo v

redu, kakor vsi ostali ljudje. Danes to ni mogoče. Danes je izpostavljen neskončnim skrbem, raznovrstnim naporom, ki mu z elementarno silo izpodkopujejo energijo in mu s tem zmanjšujejo sposobnost do dela. Tega stanja ni mogoče drugače popraviti, nego tako, da mu država nadoknadi razliko med stanarino, katero prejema danes, in najemninjo, katero od njega zahteva hišni lastnik. Državni uslužbenci zato pričakujejo, da bode kraljevska vlada z isto skrbnostjo, katero je pokazala doslej napram njim, kot svojim prvim in najzvestejšim delavcem, vzela v pretes to vprašanje, in ga zanje zadovoljivo rešila. — (»Naš Glas«, Zagreb).

— Poročil se je dne 28. januarja g. Rudolf Pipa, šolski upravitelj v Šmarjeti pri Novem mestu, z gđc. Julko Karlovšek, učiteljico istotam, iz znane in ugledne rodbine Karlovškove. Obilo sreče!

— Priporočamo nabavo blaga za obleke itd. pri tvrdki NOVAK, Kongresni trg 15 po reklamnih cenah, državnim uradnikom tudi na obroke.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljska Samopomoč. Društvo je zaključilo 31. poslovno leto. Ob sklepu leta 1929, je imela U. S. 2393 članov. Posmrtnina z zadnjega dne v l. 1929. je znašala 11.965 Din. V l. 1929. je umrlo 20 članov. Dediči so na posmrtninah prejeli 233.305 Din. Posamezne posmrtnine so bile nakazane takoj, ko je prejela društvena uprava sprejemni in mrtvaški list umrlega člana.

Člani U. S. se zavedajo, da je le v slogi moč. Smrt se oglasi prej ali slej pri vsakem. Kako prav pride posmrtnina vdovi, vdovcu ali osiroteli deci, bi vedeli povedati najbolje oni, ki so bili sami v tem težkem položaju. Člani U. S. pa s svojim rednim in hitrim plačevanjem članskih prispevkov omogočajo društveni upravi, da lahko brez odlašanja nakazuje visoke posmrtnine. Dvakrat da, kdor hitro da! — To mora tako biti! Kdor ima kaj zaostanka, naj ga nemudoma poravnava, slabi plačniki ovirajo redno društveno poslovanje.

Pri ti priliki se obračam s prijazno prošnjo do naših zaupnikov in nabiralcev novih prigašencev za U. S. v posameznih učiteljskih društvih, da nas tudi v tem letu tako dobro podpirajo kakor v pretečenih dobah. Z njih vztrajnim in uspešnim sodelovanjem so pripomogli društveni upravi, da se je dvignilo število članov na tako lepo višino in da je postala posmrtnina lepo tolažilo v težkih časih. Čast in hvala jim! — Naj ne bo društvenega zborovanja, učiteljskega sestanka ali slične prilike, da se ne bi ti naši prijatelji oglasili s priporočilom ali z nabiralno polo U. S. Kdor je dobre volje in zna ceniti veliko pomoč, katere bodo njegovi najbližji in najdražji gotovo enkrat deležni, ta se bo priglasil za sprejem.

Vsakemu prigašencu pošlje društvena uprava položnico z vpisanim zneskom za nakazilo sprejemnih pristojbin (od 25 do 74 Din). Ta znesek naj nakazuje prigašenelec takoj, ker sicer ne more postati član U. S. Brez vplačanih sprejemnih pristojbin se nikogar ne vpiše v člansko knjigo in nikomur ne izda sprejemnega lista. Društvena uprava hrani iz zadnjih let okrog 200 prigašenj za sprejem v U. S. Vsi ti so prejeli položnice, niso pa nakazali vpisanih zneskov in zato tudi ne morejo biti člani U. S.

V teh dneh bo razposlala društvena uprava vsem tem prigašencem še enkrat položnice za nakazilo sprejemnih pristojbin. Znesek za sprejemne pristojbine je vpisan zgoraj na robu. Kdor resno misli bo takoj nakazal predpisani znesek ali pa bo vrnil pisno s položnico društveni upravi, da ga izloči iz evidence. Danes znaša posmrtnina 12.000 dinarjev, če se odzovejo vsi prigašenci, bo kar za cel tisočak višja. Iv. K.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo treh smrtnih slučajev, in sicer: 202. Martin Lah, Celje, 203. Matilda Vodenik, Maribor in 204. Franc Sijanec, Sv. Andraž. Članski prispevek s poštnino znaša 16 Din. Zamudni kom sem prišel k temu znesku še zaostanek. Pri zadnjem nakazilu so nekateri člani pospravljali s svinčnikom vpisani znesek na položnici, niso upoštevali letnega prispevka za upravnino in rezervni fond 6 Din (§ 4. in 5. društvenih pravil) in zato so nakazali namesto 17 Din le 11 ali 12 Din. Društveni upravitelj te zaostale zneske zdaj vračunal. Prosim nakažite vpisane zneske takoj v prvih dneh februarja! One člane, ki so prejeli opomine, prosim, da ne odlašajo z nakazili — posebno tiste, ki so prejeli v tem ali v prejšnjem mesecu zadnji (III.) opomin — ker jih bo društveni odbor sicer izključil iz društva. — U. S. ima 2401 člana, posmrtnina znaša koncem januarja t. l. 12.005 Din.

FOTO - APARATI in FOTO - POTREBŠČINE

se dobijo v največji izbiri in po najugodnejših cenah

v drogeriji „ADRIA“ LJUBLJANA 1 SELENBURGOVA 1 Mr. Ph. S. Borčić

„Naš rod.“

—nr. ZALOGA. Decembrske številke nimamo več v zalogi. Pridržali smo si samo par sto izvodov za vezavo. Kdor nam je vposlal denar za decembrsko številko po 15. januarju, ko je bila naklada ponatisu že določena, mu vpišemo to vplačilo v dobro k februarškemu naročilu. Januarske številke imamo tačas še par sto izvodov.

—nr. Ne zamujajte terminov! Druga številka se je zakasnila samo vsled tega, ker smo čakali na naročila nekaterih šol, ki prve številke niso pravočasno prejele. Opozarjamo, da odslej ne bomo čakali nikogar več. Nam ne gre in tudi ne sme iti za rekord naklade, marveč je važnejše, da si ohranimo red, pa makar da izgubimo pri tem nekaj rednih naročnikov. Prihodnji pošiljki bomo priložili točno oznako terminov za vse nadaljnje mesece. Rok za marčevo številko poteče po prvotnem datumu na naročilnicah, na kar že zdaj opozarjamo!

—nr. Ponovno prosimo, da označite naročilo tudi na vrhu položnice, n. pr.: 125—II., 8—I. ali 125—Feb., 8—Jan., kar nam zelo olajša kontrolo. Naročajte samo enkrat v mesecu in skupno za vso šolo!

—nr. Koliko smo tiskali? Na tozadevno vprašanje odgovorjamo, da je bila naklada 1. in 2. številke točno 45.000.

Pevski zbor UJU učiteljstva.

25. januarja sta se vrnila po 12 dnevnom potovanju po Čehoslovaški dva zastopnika pevskega zbora, ki sta uredila na licu mesta vse potrebno za turnejo pevskega zbora. Sprejeta sta bila povsod ljubezno in ne moreta prehvaliti postrežljivosti in uslužnosti vseh merodajnih faktorjev, ki so se ponudili v pomoč pri organiziranju turneje. Prisrčna zahvala vsem, ki umevajo pravilno presoditi pevsko turnejo učiteljskega pevskega zbora in so našima delegatom nudili vso pomoč. Prepričani smo, da je tudi med tukajšnjimi faktorji, posebno učiteljstvom, dovolj razumevanja.

Definitivni program turneje:

Odhod iz Ljubljane 26. marca ob 12.04. 27. marca koncert v Č. Budějovicah. 28. marca koncert v Plznu. 29. marca matineeja ob 11. uri za šolsko mladino v Plznu. Popoldne odhod v Prago. 30. marca ogled Prage in matineeja za šolske otroke. 31. marca koncert v Pragi. 1. aprila koncert v Hradec Kralove. 2. aprila koncert v Olomucu. 3. aprila koncert v Brnu. 4. aprila ogled Brna. 5. aprila koncert v Bratislavi. 6. aprila odhod na Dunaj. 6. aprila ob 19.45 z brzovlakom z Dunaja. Prihod v Ljubljano 7. aprila ob 4.48 uri.

Pevski tečaj se vrši 1., 2. in 3. februarja v Ljubljani v Glasbeni Matici. Odbor.

Učiteljski pravnik.

—§ 10% dodatek po čl. 7. čin. zak. se računa s 15% poviškom pri polnih letih v penzijo. Važna razsodba državnega sveta. V nekem slučaju umirovljenja s 35 leti službe se je zgodil slučaj, da je bil računani 10% dodatek samo od osnovne plače, ne pa tudi od 15% poviška (1884—Din mesto 2040—Din). Razlika sicer ni velika (letnih 156—Din), a je gotovo prav, da se pobrigamo za vsako drobtinico, ki nam gre. Zato prinašamo dotično razsodbo Državnega sveta v prepisu, ker je dana možnost, da bi se ponovili taki slučaj. Razsodba se glasi:

Državni svet

Br. 22.276/29

14. septembra 1929. godine

Beograd

U ime

Njegovog Veličanstva Aleksandra I.

Kralja Srba, Hrvata i Slovenaca

Državni svet

u svom II. Odeljenju koje sastavljaju Predsednik Odeljenja g. Radivojević Mika, Potpredsednik Državnog Saveta, članovi: g. g. Skarja Ivan, Dr. Rošić Maksa, Spasojević Janko, zamenik Jankulović Lazar i sekretar Marković Ljubomir, uzeo je u razmatranje tužbu B. J. protivu rešenja Ministra Prosvete od 23. februara 1929. god. O. N. Br. 91.109/29, kojim mu je regulisana penzija, pa je, pročitavši, kako tužbu, rešenje i ostala akta, tako i odgovor Ministrov na tužbu, poslat pismom od 12. juna 1929. god., Br. 39.671, našao: Prema čl. 31. Zakona o činovnicima i ostalim državnim službenicima građanskog reda po navedenom najvišeg stepena osnovne plate službeniku pripada za sve dalje vreme službovanja njegova najviša godišnja osnovna plata uvećana sa 15%. Ova se poviška računa za penziju samo onima, koji imaju 35 godine službe — čl. 50. zakona o budetskima dvanaestinama za septembar-novembar 1925. g. Tužiočeva osnovna plata na dan penzisonanja bila je ona iz čl. 29. Zakona o činovnicima povećana za 10% iz čl. 7. pom. činovničkog zakona i ovako uvećana osnovna plata imala je poslužiti kao osnov za povećanje sa 15%, pošto se tužiočeva ovako uvećana osnovna plata sa 10% ima smatrati kao redovna osnovna plata u smislu čl. 7. činovničkog zakona. S toga je pogrešno postupljeno u usporenom rešenju kad je prethodno izvršeno povećanje osnovne plate za 15% pa onda tako uvećanoj osnovnoj plati dodato 10%, već se je imalo obratno postupiti: prvo tužiocu povećati stepen osnovne plate za 10% pa tek ovako povećanom stepenu osnovne plate dati povećanje sa 15%.

Sa izloženog a na osnovu čl. 17. i 34. Zakona o Državnom Savetu i Upravnim Sudovima s obzirom i na zakon o taksama II. Odeljenje Državnog Saveta

presuđuje:

Da se rešenje Ministra Prosvete od 23. februara 1929. godine, O. N. Br. 91.109/29, poništi, o čemu presudom u prepisu izvestiti zainteresovane strane.

Taksa se ne plaća.

L. S. Potpisi.

»Gradj. škola«.

Stanovska organizacija UJU

Iz društva:

Vabila:

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLITIČNI SREZ LJUTOMER ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 8. februarja 1930. v Gor. Radgoni z začetkom ob 10. uri. Razen običajnih točk dnevnega reda bodo 3 predavanja: Zacherl: »Moje potovanje po jugu naše države«, Mavrič: »Poročilo o seji širjega sosveta v Celju«. Žerjav: »Naša samoizobrazba in književni program Mladinske Matice«. — Udeležba obvezna.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ DOLNJA LENDAVA bo zborovalo 8. februarja v osnovni šoli v Dolnji Lendavi. Začetek ob 10. uri. — Pred zborovanjem bo imel sejo društveni odbor. — Vse tovariše in tovarišice pozivamo, da se udeležijo zborovanja. — Predsednik.

— SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO UJU LJUBLJANA-OKOLICA — vzhodni del zboruje v soboto, dne 15. februarja t. l. ob 9. uri v osnovni šoli v Mostah s sledečim dnevnim redom: 1. Novi šolski zakon — poravnjenik tov. Skulj. 2. O tovarištvu — referira sreski šolski nadzornik tov. Grad. 3. Razno terosti.

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOZJANSKI OKRAJ bo zborovalo v soboto dne 8. svečana t. l. ob 10. uri v Kozjem. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. »Faktor dela — evangelijski življenja«, predava tov. Donik. 4. Razgovor o materialnem stanju učiteljstva in novi šolski zakon. 5. Slučajnosti. — K polnoštevilni udeležbi vabi — odbor.

— UČITELJSKO DRUŠTVO UJU ZA NOVOMEŠKI IN TREBANSKI SODNI OKRAJ zboruje v soboto 8. februarja t. l. ob 10. uri dopoldne na deški osnovni šoli v Novem mestu. Dnevni red je sledeči: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Predavanje g. skladatelja E. Adamiča o slovenski narodni pesmi. 4. Predavanje g. ravnatelja Merviča o slovanskem morju.

— PTUJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO bo zborovalo dne 10. februarja po že objavljenem dnevnem redu, ki se naknadno še dopolni s točko: Projekt novih pravil Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva. Preštudirajte projekt! — Odbor.

— BELOKRANJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO zboruje v soboto 15. februarja ob 11. uri dopoldne v osnovni šoli v Črnomlju s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo o seji širjega sosveta in situacijsko poročilo. 2. Blagajnikovo poročilo. 3. Tajnikovo poročilo. 4. Nacionalna ekonomija. Referira tov. Zajec. 5. Samoizobrazba. Referira tov. Mencej. 6. Metodični razgovor v smislu delovne šole pod vodstvom tov. nadzornika Vizjaka. 7. Navodila o sestavi pitčnih seznamov, poslovanju z zamudami itd. Referira tov. nadzornik Vizjak. 8. Slučajnosti. — Odpošljite pristopnice za Učiteljsko gospodarsko poslovno valnico v Mariboru. — Poravnava članarine je častna zadeva vsakega posameznika. Zaradi nerednega plačevanja članarine se nahaja blagajna v nevzdržnem stanju. Preštudirajte projekt novih pravil UJU, ki ga je izdelal izvršni odbor, ker bomo podali izpreminjavalne predloge. Na dnevnem redu so važna šolska, stanovska in predvsem društvena vprašanja, vsled česar je udeležba obvezna za vsakega zavednega člana. — Odbor.

Poročila:

— UČITELJSKO DRUŠTVO ZA NOVOMEŠKI IN TREBANSKI SODNI OKRAJ je zborovalo dne 14. decembra 1929. v Novem mestu.

Poleg običajnih točk je bilo na dnevnem redu:

1. Poročilo tov. predsednika — tekoče zadeve.

2. Referat o stari in novi šoli. Predaval je g. Mervič, ravnatelj na meščanski šoli v Ribnici.

3. Slučajnosti.

Članov ima društvo 59, navzočih je bilo 53.

Predsednik tov. Viktor Pirnat pozdravlja navzoče tovarišice in tovariše. Posebej pa še pozdravlja g. ravnatelja Merviča, ki je prišel predavati o stari in novi šoli.

1. Predsednik omenja v svojem poročilu, da so se izvršili od zadnjega zborovanja zopet važni dogodki v naši državi. Mesec oktober nam je prinesel novo ime naše lepe kraljevine Jugoslavije in z njim tudi njeno novo razdelitev na upravne banovine. Z željo, da bi nova doba z novim šolskim zakonom prinesla tudi našemu stanu srečnejše dni otvarja zborovanje ter preide na dnevni red.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Došli dopisi so se prečitali in obravnavali. Sklepi in predlogi:

a) Na predlog tov. predsednika se soglasno sklene, da se naprosi organizacija, da se stanovski list »Učit. Tovariš« bojuje z večjo vneto za naše stanovske zadeve.

Najboljše in najcenejše
OLJE zoper prah
kakor tudi
ŠOLSKO GOBE
nudi
ORIENT, D. Z. O. Z.
LJUBLJANA, Dunajska cesta 14

b) Mladinska Matica, oziroma nje vsebina naj bi se urejevala v toliko drugače, da bi se upoštevalo v prvi vrsti kmečko mladino, ker te je največ, ki čita ta list. Tozadevno naj bi se naredila remedura.

c) Pri Učiteljski samopomoči naj bi se uvedlo bolniško zavarovanje za člane. Sklenilo se je tudi naprositi tov. Kocjančiča, da bi nam poslal pravila o samopomoči.

d) Smernice za »Naš rod« naj bi dala razna učiteljska društva — več glav več ve — tako bi se eventualno izboljšala vsebina tega lista.

e) Da bodo zborovanja zanimivejša in privlačnejša, je potrebno, da dajo vsi člani svoje posamezne nasvete in tudi eventualna navodila.

f) Na predlog tov. Lilije se glasuje zaupnica poverjeništvu in se odpošlje.

g) Na predlog tov. Zukovca se soglasno sklene, da sklicanje izredne skupščine ni potrebno; društvo poveri predsednika, da ga zastopa na širjem sosvetu.

2. Gospod Mervič, ravnatelj na meščanski šoli v Ribnici je referiral o stari in novi šoli. Marljivo sestavljeno delo je zanimalo članstvo nadvse in brez izjeme. Edina želja vsega članstva je bila, da bi se g. predavatelj še prikazal med nami in večkrat! Podajal nam je smernice za prehod iz stare v novo delovno šolo. Da ne smemo grajati vsega česar smo se naučili v stari šoli in tudi ne pre nagliti se, da bi kar sami po svoje ustvarjali novo delovno šolo.

3. Na predlog tov. Kržišnika se ustanovi novov pevski odsek. Tov. predsednik opozarja člane, naj pridno nabirajo članarino za Šolsko Matico in jo tako podpiramo, ker je to važna zadeva našega stanu.

Po sprejetih predlogih se tov. predsednik zahvali predavatelju za njegov nadvse zanimiv referat, kakor tudi tovarišem in tovarišicam za pazno sodelovanje in zaključil zborovanje.

Na prihodnjem zborovanju, ki se bo vršilo v Novem mestu, bo referiral tov. Vranc zopet o delovni šoli. Zborovanje bo 8. februarja t. l.

Pirnat Vikt., preds.

Berden Fr., tajnik.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SODNI OKRAJ ŽUŽEMBERK je imelo 22. januarja 1930. v Žužemberku svoj ustanovni občni zbor.

Od 28 članov vsi navzoči, t. j. 100%.

Tov. Mervar otvori zborovanje, pozdravi vse navzoče ter oriše v kratkih potezah potek, pomen in namen ustanovitve našega društva. Zato predlaga, da se društvo ustanovi. Predlog je bil soglasno sprejet.

Tov. Mervar prečita nato društvena pravila, potrjena od banske uprave, ki so bila z edino izjemo paragrafa 10., čigar besedilo se je nekoliko spremenilo, posamezno in v celoti soglasno sprejeta.

Nato se je prešlo k volitvam. Za predsednika je bil z vzklikom soglasno izvoljen tov. Fr. Mervar. Ostali člani odbora in njih namestniki pa so se volili deloma po listkih, deloma z vzklikom. Izvoljeni so bili sledeči tovariši in tovarišice: Baškovič Ivan, Brumat Irma, Hrovat Rafaela in Jankovič Janko. Za namestnike pa: Repe Josipina, Knific Pavla in Arzenšek Adolf. Za pregledovalce računov: Ambrožič Lado, Bezljaj Franica, Tavželj Saša.

Odbor se je konstituiral sledeče: Mervar Franc, predsednik; Jankovič Janko, podpredsednik; Hrovat Rafaela, tajnica; Brumat Marija, blagajničarka; Baškovič Ivan, odbornik.

Tov. predsednik predlaga mesečno članarino 18 Din. Tov. strokovni tajnik Kobal pa priporoča, da se plača 1. februarja ves prispevek za pevski zbor UJU, to je 6 Din. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Nato je poročal tov. strokovni tajnik Kobal o delu in prizadevanjih organizacije v poverjeništvu UJU za dobrobit učiteljskega stanu. Seznanil nas je tudi s spomenicami, ki jih je organizacija poslala na merodajno mesto glede pravilnika k šolskemu zakonu ter kmetijskih in gospodinjstvo nadaljevalnih šol. Vzpodbujal nas je tudi k edinosti, zakaj le v slogi je moč. Novemu društvu želi čim večje razmaha in napredka, dasiravno je majhno po številu.

Zaradi pičlo odmerjenega časa sklenejo člani, da pride predavanje tov. Ljubica o »Mladinskem slovstvu« na vrsto pri prihodnjem zborovanju.

Tov. predsednik se zahvali poročevalcu za njegova poročila ter zaključil dobro uspelo zborovanje.

Mervar, t. č. preds. Hrovat Raf., t. č. tajnica.

+ LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 6. decembra 1929. na II. mestni deški osnovni šoli z običajnim dnevnim redom, med katerim sta bili predvideni poročila tov. Iv. Dimnika o šolskem zakonu in tov. Pahorja o razčiščenju v organizaciji.

Od 200 organiziranih članov je bilo navzočih 115. torej 57,5%.

Predsednik tov. Mlekuž otvori ob določen uri zborovanje s pripombo, da je naloga današnjega zborovanja po sklepu obč. zbora z dne 16. oktobra 1929. razčistiti naša nesoglasja v organizaciji ter podati članstvu jasno sliko o delu, trudu in uspehih poverjeništvu, odnosno vrhovnega vodstva organizacije pri sestavi novega šolskega za-

kona. Ker je zadeva o šolskem zakonu važnejša, je vstavil odbor poročilo tov. Dimnika na prvo, razpravo o kritiki pokrajinske skupščine, o pritožbah in programu opozicije pa na drugo mesto. Tov. Pahor je zahteval z ozirom na sklep občnega zbora izpremembo dnevnega reda, kar se je z večino glasov ugodilo.

Uvodno poročilo v razpravo — razčiščenje v organizaciji — je podal tov. Pahor. V poročilo je vnesel 21 dokazov opozicije o kršitvi deklaracije in delegacijskih sklepov in sklepov poslovnika. Na vse dokaze je reagiral tov. poverjenik ter mirno in stvarno pojasnil in zavrnil navedene očitke. V živahno, mestoma precej burno debato so posegli tovariši: Polak, Dimnik, Kobal, Grčar, Čop, Hreščak i. dr., ki so tolmačili mišljenje poverjeništvu, večine članstva in opozicije. Po dolgotrajni in nedokončani razpravi je članstvo dobilo vtis, da niso »kamni spod-tike« tako ogromne barikade, da jih ne bi bilo mogoče z obojestransko dobro voljo izravnati ter uglediti pot k skupnemu delu v korist celokupne organizacije.

Vsled zakasnele ure prekine tov. Hreščak na soglasno željo članstva svoje poročilo, na kar predlaga tov. poverjenik zaključek zborovanja z željo, da se razprava nadaljuje pri prihodnjem — večernem zborovanju, ki naj se vrši čimprej mogoče. V splošno zadovoljstvo in pomirjenje članstva je dodal še sledečo izjavo: »Poverjeništvu je pripravljeno sprejeti vsak stvaren predlog, ki stremi po izboljšanju organizacije. Ako se večina društev izjavi, da ni naša pot prava, naj si izberejo novo vodstvo. Pridite, povejte, kaj hočete in ne dvomim, da se ne bi odstranile zapreke, ki ovirajo skupno delo, nas razdvajajo in vznemirjajo, ako že ni padlo ono pravo tovarištvo, ki nas naj drži in krepi!«

Ker je bila večina tovarišev vsled obrtne nadaljevalne šole prisiljena oditi, zaključil predsednik zborovanje s prošnjo, da se prihodnjega večernega zborovanja udeležijo članstvo polnoštevilno, kar je za končno likvidacijo nesoglasja in v svrhu informacije o šolskem zakonu **neobhodno potrebno**.

Večerno zborovanje — sklicano dne 20. decembra — se ni vršilo, ker je bilo navzočega le 22,5% članstva.

V. Mlekuz, t. č. preds. J. Mihelič, t. č. tajnik.

+ **KRŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je imelo izredni občni zbor dne 7. decembra 1929. ob 10. uri v Krškem.

Od 133 članov v okraju je bilo navzočih 86 ali 64,7%, med tem ko je opravičilo svojo odsotnost 28 članov; neopravičenih je ostalo 19 članov.

I. **Situacijsko poročilo:** Predsednik tovariš Vanič pozdravi vse navzoče, zlasti tov. R. Plavšaka, zastopnika UJU, oblastnega nadzornika za šolske vrtove v pok. tov. Josipa Štreklja, tov. sreskega šolskega nadzornika Leop. Levstika, kakor tudi nove člane(ice) Groboviškar Maro, Čober Maro, Krusič Hildo, Karbaja Ljud. in gospo. Ljubiča Antona, Pleharja in Kržišnika.

Nato odda besedo tov. Plavšaku, ki poda situacijsko poročilo v imenu poverjeništvu. Pri debati se oglašajo tov. Brezovar, Čop, Znidarčič in končno se prečita sledeča resolucija, katera se soglasno sprejme: »Ker kritiki poverjeniškega delovanja in njih so mišljeniki svojih, na letošnji pokrajinski skupščini izrečenih in v sejah širjega sosveta ter pri posameznih društvih ponavljanih očitkov kljub ponovnim pozivom poverjenika, da to store, temu doslej še nišo mogli dokazati nikake nepravilnosti glede poslovanja organizacije, nam je to dokaz, da so vsepriek izrekli neutemeljena sumničenja. Mesto poverjeništvu, katero bi bili radi imeli obsojeno, so obsodili sami sebe.

V zadoščenje nad tem dejstvom izreka mo poverjeništvu Ljubljana svoje neomajno zaupanje in ga prosimo, naj vztraja na braniku za naše stanovske interese.

Kjer je pravica, tam je in bo zmaga!

ZAKON O NARODNIH ŠOLAH

s kratko razlago in stvarnim kazalom ter z dodatkom predpisov drugih zakonov, ki so v zvezi z zakonom o narodnih šolah:

zakonom za srednje šole, zakonom o učiteljskih, zakonom o učbenikih za narodne, meščanske, učiteljske in srednje šole ter podatki iz upravnih zakonov: o banski upravi, o organizaciji občne uprave, kar ima zvezo z narodno šolo in učiteljstvom narodnih šol

je izšel

za šole, krajevne šolske odbore, urade in učiteljstvo

V ZALOŽBI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

CENA: 22 Din

Zaradi interpretacije, ki je pridejana zakonu o narodnih šolah v zvezi z drugimi zakoni, je nujno potreben ta zakon vsakemu učitelju.

Obenem z resolucijo se je vzelo tudi situacijsko poročilo soglasno na znanje.

V tekočem upravnem letu sta bili dve odborovi seji, na katerih se je konstituiral odbor in se reševali tekoči posli.

Prečitali so se nato došli dopisi in tov. Šilovinc je podal blagajniško poročilo, kar se je oboje vzelo na znanje.

II. **Izprememba društvenih pravil:** Na predlog tov. tajnika se je soglasno sprejel sklep, s katerim se spremene društvena pravila v toliko, da se vrši redni občni zbor vsako leto septembra ali oktobra.

III. **Celibat javnih nameščenik:** O tej temi predava prav v živahnem tonu tov. E. Dolinarjeva in predlaga nato sledečo resolucijo, ki se je po kratki debati tudi soglasno sprejela:

»Učiteljstvo krškega okraja, zbrano 7. decembra 1929. na izrednem občnem zboru v Krškem prosi, naj zastavi poverjeništvu UJU vse svoje sile v doseg popolne enakopravnosti med moškimi in ženskimi nastavljenici in da naj se odklanja vprašanje celibata za uradnice najodločneje. To vprašanje naj se postavi končnojavno ad acta kot nasprotujoče modernemu naziranju in modernim zahtevam.«

IV. **Nato opozarja tov. tajnik na naše institucije:** Mladinsko Matico, Naš rod in na UGP. Pri tem izrazi tov. Brezovar željo, naj uprava Našega roda razpošilja novo izišle številke tako, da pošlje najprej onim šolam, ki so od železnice najbolj oddaljene.

V. **Delovna šola v praksi:** Radi pozne ure se je moral tov. Bitenc omejiti na dobrih 10 minut, od česar pa naravno člani niso mogli veliko pridobiti. Zaradi tega se je sklenilo, naj tov. pokaže pri prihodnjem zborovanju res delovno šolo v praksi, t. j. naj pripelje svoj razred iz Leskovca v Krško, kjer naj novo metodo demonstrira.

VI. **Nato je tov. Štreklj predaval in demonstriral** cepljenje kostanjev-maronov, in sicer na dva načina, nakar je govoril o konsekviranju. Navzoči tovariši in tudi tovarišice so mu bili za to zelo hvaležni in tovariš Brezovar je izrazil željo, naj bi tov. predavatelj o tem tudi pisal in spis objavil v »Sadržaju«. J. Vanič, preds. Znidaršič, tajnik.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŠTO MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** je zborovalo v petek dne 10. januarja t. l. na II. deški osnovni šoli v Mariboru.

Navzočih 92%.

Zakon o narodnih šolah — pravilniki. Predsednik na kratko poroča o delu UJU za zakon, osobito o seji širjega sosveta, dne 5. januarja t. l. v Celju. Pri tem poudarja, da se poverjeništvu popolnoma zaveda važnosti trenutnega položaja in da poziva poverjeništvu članstvo k skupnemu delu za pravilnike — tu se prekine razprava o tej točki, ker je dospel predavatelj univ. prof. dr. Ozvald, ki

je takoj pričel s predavanjem: »Poizkus za ključne sodbe o novi šoli«. Predavatelj oriše v stvarno in globoko zasnovanem govoru bistvo »nove« šole. Na predlog tov. Čvetka se bo omenjeno predavanje priobčilo v »Popotniku«, zaradi česar se debata prelazi na eno prihodnjih zborovanj, na katero je obljubil tudi g. predavatelj, da pride.

Sledilo je nadaljevanje prve točke in razpravljanje o pravilnikih k novemu šolskemu zakonu. Predsednik prosi članstvo, naj mu predloži zaradi pomanjkanja časa pismene predloge k pravilniku.

Tov. Rode predlaga: Naj skuša poverjeništvu doseči primerne doklade osnovnošolskemu učiteljstvu in naj ugotovi eksistenčni minimum. (Soglasno sprejeto).

Živahna debata se je razvila o stanovanjskem vprašanju učiteljstva v Mariboru. Stavljnih je bilo več predlogov. Predsednik je poslal, naj tovariš(ice) napišejo predloge, da jih bo poslal poverjeništvu UJU v Ljubljano, ki naj jih vzame za podlago pri stavljenju predlogov za načrt pravilnika.

Stavljenih je bilo še nekaj predlogov, ki pa niso prišli do glasovanja na tem zborovanju, ampak je predsednik izjavil, da pridejo na drugem.

V burnem debatiranju zaključil predsednik zborovanje.

Skala Ant., t. č. preds. Š. Blažič, t. č. tajnik.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŠKO DOLINO** je zborovalo dne 11. januarja 1930. na Poljani pri Prevaljah.

V okraju je učiteljstva 55, včlanjenih 52, navzočih 38, t. j. 73%.

I. **Situacijsko poročilo:** Tov. predsednik otvarja zborovanje, konstatira sklepčnost, pozdravlja navzoče, a ugotovi tudi, da so vedno isti, ki ne posejajo zborovanj, o teh bo treba voditi točno kontrolo. Prečita pismo tov. Doberška, ki prosi za dopust za zborovanje. Nato podaje tov. predsednik obširno poročilo o seji širjega sosveta pov. UJU Ljubljana z dne 5. januarja 1930. v Celju. Obrazloži članstvu zadevo tov. Pahorja in drug. kontra pov. UJU Ljubljana, ki se je obravnavala na tej seji. Članstvo se strinja s sklepom odbora: Zadeva naj se čimprej likvidira in se naj vse naše moči koncentrirajo za doseg izboljšanja našega gmotnega položaja. Kritika tov. Pahorja in drug. je osebna in ne stvarna in jo odklanja kot resno stanovsko zadevo. Osebnost zadeve naj se osebno rešujejo. — Prečita se dopis pov. UJU Ljubljana, ki poziva društva, naj pošljejo predloge za pravilnik k zakonu za osnovne šole. Odbor je na svoji seji sklenil, naj se pov. UJU Ljubljana drži pri svojih predlogih osnutka šolskega zakona, ki se je odobrilo na seji širjega sosveta na Zidanem mostu.

II. **Samoizobrazba in izvenšolsko delo:** Tov. Vreček konstatira, da se je polotilo učiteljstva malodušje za izvenšolsko delo. Po-

udarja pa, da je nujno potrebno vztrajati, pokazati moramo, da smo delali tudi takrat, ko smo bili gmotno najslabši. Tov. Ledinek prosi, da se formulirajo statistike o izvenšolskem delu vrnejo čimprej. Statistika naj se objavi v »Učit. Tovarišu«. Tov. Gallob graja one člane, ki se odtegujejo delu v društvi in krožkih. Tov. Gačnik podčrtava, da se malo kateri stan toliko in tako nesebično briga za delo v gospodarskih, kulturnih in humanitarnih ustanovah našega naroda kakor ravno učiteljstvo in posveča mnogo časa in denarja za izobrazbo v tem pravcu.

III. Referat tov. Lednika: Kmetijsko-gospodarsko stanje Mežiške doline. Tov. Ledinek je v svojem referatu kot osnovo za nadaljnje razprave podal posestveno stanje občine Črne kot primer, potem orisal ves razvoj od leta 1848. dalje, kako je do današnjega stanja prišlo, navajal je številke, ki so jasno govorile. Podal je tudi paralelo med stanjem gospodarstva v letih 1870. in danes. Ugotovil je, da je eden glavnih vzrokov sedanjega kratičnega stanja kmeta ta, ker se peča z pridevanjem gospodarskih artiklov, ki v naših razmerah niso rentabilni.

V debato so posegli tovariši: Mihev, Šimon, Gallob, Grafenauer, Sokol in Gačnik ter tovarišici Ledinekova in Pavčičeva. Vsi so konstatirali, da je kmet našega kraja za direktno izobrazbo nedostopen, kar jasno kažejo poskusi z gospodinjstvo-kmetijsko nadaljevalno šolo. Edna pot do njega je še mogoča potom gospodarskih ustanov — posebno kmetijskega združenstva.

Članstvo se je izrazilo, da bi se današnje predavanje nadaljevalo pri prihodnjih zborovanjih, ker je to vprašanje, sredi katerega mi živimo in je nujno potrebno, da o tem razpravljamo.

RESOLUCIJA

učiteljskega društva za Mežiško dolino sprejeta na zborovanju dne 11. januarja 1930. na Poljani.

Obsojamo vse tiste tovariše, ki so v času, ko se je delalo na najnovejšem šolskem zakonu in se je tudi reševalo gmotno vprašanje učiteljstva, rovarili proti poverjeništvu Ljubljana, v Beogradu pa proti Izvršnemu odboru z malenkostnimi uprav otročiji argumenti in so s tem povzročili, da poverjeništvu in Izvršni odbor nista mogla posvetiti vseh svojih moči reševanju raznih šolskih zadev, predvsem pa delu na izboljšanju gmotnega položaja učiteljstva. Vsled notranjih bojov se je prezrlo zbiranje podatkov o izvenšolskem delovanju.

Poverjeništvu, oziroma Izvršni odbor tudi nista dovolj izbrpno informirala merodajne faktorje o važnosti učiteljevega šolskega dela, prav posebno nacionalne vzgoje. Opozorilo se ni na razne krajevne razmere, posebno na industrijske kraje, kjer so življenjske prilike izvanredno drage in je učitelj slabše plačan kot navaden pisar z osnovnošolsko izobrazbo; plača poročene učiteljice pa je še mnogo slabša. Narod ceni učitelja tudi po njegovem gmotnem položaju, ker le po plači ceni važnost in delo — narod po trgih in mestih učitelja pomiluje in omalovažuje tudi njegovo nacionalno delo v in izven šole.

Gallob, t. č. preds. Ledinek Miloš, t. č. tajnik.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par, Najmanjši znesek Din 5.—

Posečajte hotel Mariborski dvor, Andrej Oset — kopalnice, klubove sobe, prenočišča, garaže.

18 Din likanje moške, damske obleke. Gg. čitateljicam in čitateljem se za likanje, čiščenje, popravljanje tudi obračanja garderobe priporoča: Wallet Express, Ljubljana Stari trg 19.

REKLAMNA PRODAJA!

blaga za površnike, obleke, plašče itd.

20% PRIHRANITE IN SE VEČI

NOVAKU
LJUBLJANA
KONGRESNI
TRG ŠTEV. 15

Primerna ter koristna darila
so samo

Gritzner in Adler

šivalni stroj in kolo ter pisalni
stroj URANIA. Najboljši materijal in lepa oprema samo pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Telefon 2913 blizu Prešernovega spomenika. Telefon 2913
Za šolo in učiteljstvo poseben popust.

Hotel „TRATNIK“

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

priporoča lepe zračne sobe

VELETRGOVINA

F. König

Velika izbira igrač,
galanterijskega blaga
in gramofonov,
kakor tudi
žepnih predmetov
in raznih kovčegov.

L. C. Smith-Standard 8

najmodernejši pisalni stroj
na zalogi pri tvrdki

Lud. Baraga // Ljubljana, šelenburgova ulica 6.

za
plesno sezono
AL SKABERNE

Pelikan

Zaloga barv, tušev in radirk

GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.

Povsod na zalogi. Tiskovine na zahtevo.

IZDELOVANJE DAMSKE
IN MOŠKE KONFEKCIJE

„ELITE“
D. Z. O. Z.

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA 9

prodaja

damske, moške in
deške konfekcije.

NA DEBELO! NA DROBNO!
PRVOVRSTNO IZVRŠEVANJE PO MERI!

Premog in drva

najboljše vrste dobavlja

I. Pogačnik

LJUBLJANA, Bohoričeva cesta 5.

Telefon 2059.

Učinkovita obramba in lek zoper grlobol,
hripavost, prehlad, nahod, akutne in kronične
bronhite, katarje, hripo, influenco, nahuhe in
zasoplost so razkužilne **PASTILJE**

„VALDA“

Neizogiben pogoj. Zahtevajte strogo v vseh
lekarnah in drogerijah
izvirne **PASTILJE »VALDA«**

samo v škatlicah z napisom VALDA.

Najboljše kupite!

Nogavice, damske in moške rokavice, triko perilo,
puloverje, telovnike, (vestje), žepne robce, **kravate**,
ovratnike, **srajce**, šifone, glote, čipke, vezene,
gumbe, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike,
športne ter toaletne potrebščine samo

Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi.

Priporočamo tврdke, ki inserirajo v našem glasilu!

Pištole za strašenje

lovske puške, floberte,
browning pištole, lovske in
ribiške potrebščine ima
vedno v zalogi

F. K. KAISER
puškar

Ljubljana, Kongresni trg 9.

L. MIKUŠ
LJUBLJANA

MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon šte. 2.282.

**UČITELJSKA
TISKARNA
V LJUBLJANI**
FRANČISKANSKA UL. 6
TELEFON ŠTEV. 2312

LITOGRAFIJA/STEREOTIPIJA

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa
tiskarska dela od najpreprostejšega
do najmodernejšega/Tiska šolske, mla-
dinske, leposlovne in znanstvene knjige/
ilustrirane knjige v enobarvnem ali več-
barvnem tisku/Brosure in knjige v malih
in največjih nakladah/Casopise, revije
in mladinske liste/Okusna oprema ilu-
striranih katalogov, plakatov, cenikov in
reklamnih listov/Lastna tvornica šolskih
zvezkov/Šolski zvezki za osnov., mešč.,
sred. šole/Risanke, dnevniki, beležnice/
Notni papir/Zvezki za okroglo pisavo

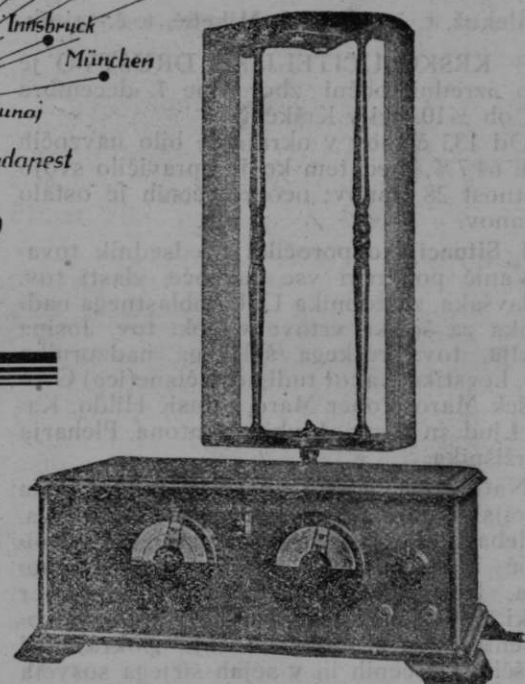
R E P R E Z E N T A N C A

RADIO-TOVARNE „INGELEN“

LJUBLJANA — Miklošičeva cesta št. 34/I.

1. Elegančna zunanost
2. Najvišja selektivnost
3. Nedosegljiva čistoča glasu
4. Visokovreden material
5. Močan in poln zvok
6. Enostavna manipulacija
7. Nizka cena

INGELEN ULTRADYNE U7 in U8

VSE POSTAJE NA OKVIRNO ANTENO

Ingelele U7 z elektronkami Din 4950 —
Ingelele U8 z elektronkami Din 5550 —

V ZVOČNIKU

Na obroke. Oblačilnica „ILIRIJA“ vodi!

Največja izbira.
Najboljše blago.
Najnižje cene.
Najdaljši rok odplačevanja!
Zahtevajte vzorce.
Zahtevajte poset potnika.

Oblačilnica „Ilirija“ vodi!

Mestni trg 17/I. Telefon 28-25.

Za vsakovrstna oblačila

zimske suknje, površnike, obleke, smučarske drese,
damske plašče, razno angleško in češko suknjo
(tudi na metre) je najugodnejši nakupni vir pri tврdki

DRAGO SCHWAB

LJUBLJANA 3
DVORNI TRG 3

ROKAVICE, PERILO IN DRUGI MODNI IN ŠPORTNI PREDMETI VEDNO V ZALOGI.

*Naročajte vsa tiskarska dela
za društva, šole, urade itd. itd.
v Učiteljski tiskarni v Ljubljani!*